AQRAR TƏDQİQATLAR MƏRKƏZİ

Azərbaycan Respublikasının Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi

Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq Məhsulları üzrə Dünya Bazarı Konyukturasına dair Qısa İcmal

İyul 2019

M ü n d ə r i c a t

FAO-nun qlobal ərzaq qiymətləri indeksinə dair hesabatı 3
Buğda üzrə dünya bazarı konyukturasına dair qısa icmal 4
Buğdanın Rusiya Federasiyasında qiyməti 7
Arpanın dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 8
Düyünün dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 9
Qarğıdalının dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 10
Pambıq üzrə dünya bazarı konyukturasına dair qısa icmal 11
Xam ipəyin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 13
Quru baramanın dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 14
Günəbaxan yağının dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 15
Yaşıl çayın dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 15
Zeytun yağının dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 17
Şəkərin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 18
Soyanın dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 19
Mal ətinin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 20
Qoyun ətinin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 21
Donuz ətinin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 22
Quş ətinin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 23
Qaba yunun dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 24
Südün dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 24
Gübrənin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal 27

FAO-nun qlobal ərzaq qiymətləri indeksinə dair hesabatı

(FAO-nun 1 Avqust 2019-cu il tarixli açıqlaması)

FAO-nun Qlobal Ərzaq Qiyməti İndeksi iyul ayında bir qədər aşağı düşmüşdür.

- **Qlobal Ərzaq Qiyməti İndeksi** 2019-cu ilin iyul ayında orta hesabla 170.9 bənd təşkil edib, iyun ayı ilə müqayisədə 1.1% (1.8 bənd) **az**, ötən ilin iyul ayı ilə müqayisədə isə 2.3% (3.8 bənd) **çoxdur**.
- **Taxıl Qiyməti İndeksi** iyul ayında orta hesabla 168.6 bənd təşkil edib, iyun ayı ilə müqayisədə 2.7% (4.6 bənd) **az**, ötən ilin iyul ayı ilə müqayisədə isə 4.1% (6.7 bənd) **çoxdur.**
- **Bitki Yağlarının Qiymət İndeksi** iyul ayında orta hesabla 126.5 bənd təşkil edib, iyun ayı ilə müqayisədə 0.8% (1.0 bənd) **çox,** ötən ilin iyul ayı ilə müqayisədə isə 10.9% (15.4 bənd) **azdır**.
- **Ət Məhsullarının Qiymət İndeksi** iyul ayında orta hesabla 176.2 bənd təşkil edib, iyun ayı ilə müqayisədə 0.6% (1.0 bənd), ötən ilin iyul ayı ilə müqayisədə isə 6.7% (11.0 bənd) **çoxdur.**
- **Süd Məhsullarının Qiymət İndeksi** iyul ayında orta hesabla 193.5 bənd təşkil edib, iyun ayı ilə müqayisədə 2.9% (5.7 bənd), ötən ilin iyul ayı ilə müqayisədə isə 2.8% (5.6 bənd) **azdır**.
- **Şəkər Məhsullarının Qiymət İndeksi** iyul ayında orta hesabla 182.2 bənd təşkil edib, iyun ayı ilə müqayisədə 0.6% (1.1 bənd) **az**, ötən ilin iyul ayı ilə müqayisədə isə 9.6% (16.0 bənd) **çoxdur**.

FAO-nun ərzaq qiymətləri indeksi, məhsullar üzrə, *aylıq* (2002-2004-cü illər 100 götürülüb)

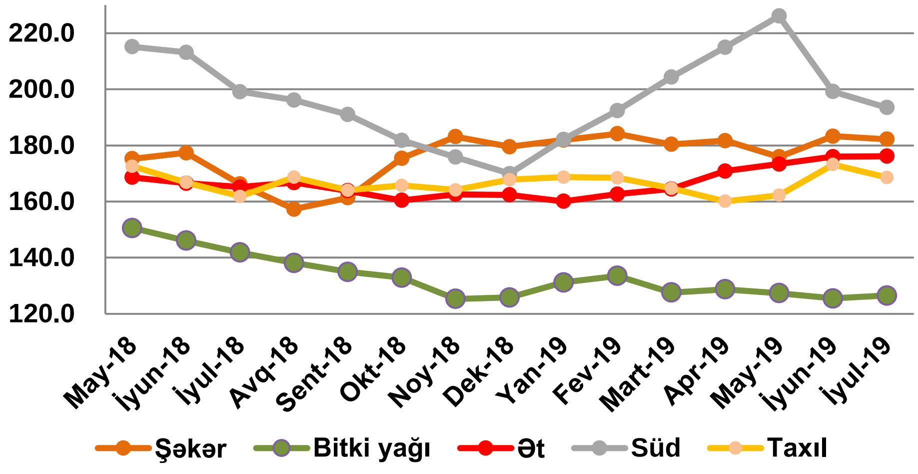

FAO-nun ərzaq qiymətləri indeksi, *illik* (2002-2004-cü illər 100 götürülüb)

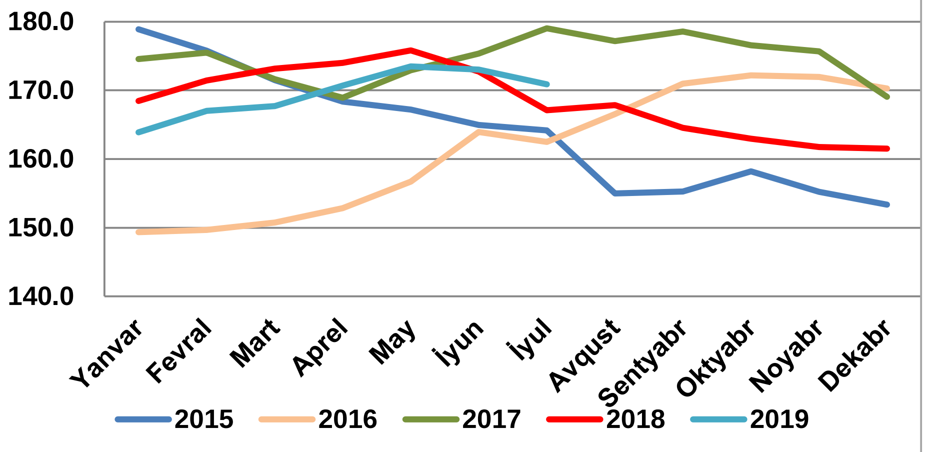

Mənbə: http://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/en/

Buğda üzrə dünya bazarı konyukturasına dair qısa icmal

(ABŞ-ın Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin 12 Avqust 2019-cu il tarixli hesabatı əsasında hazırlanıb)

- 2019/20-ci məhsul ili üzrə qlobal buğda istehsalı həcminin 768 milyon ton olacağı proqnozlaşdırılır ki, bu da son zamanların ən yüksək göstəricisidir.

Dünya üzrə buğda bazarının tələb-təklif balansı, milyon ton

		2017/2018	2018/2019	2019/2020
TƏKLİF	İlin əvvəlinə qalıq	262	281	275
	İstehsal	762	731	768
	Cəmi təklif	1024	1012	1044
TİCARƏT	İdxal / İxrac	182	174	183
TƏLƏB	Ərzaq və toxum	596	596	608
	Yem	146	140	150
	Cəmi istifadə	743	736	758
İLİN SONUNA QALIQ		281	276	286
DÜNYA ÜZRƏ EHTİYATLARIN İSTEHLAKA NİSBƏTİ, %		***38.0***	***37.0***	***38.0***

Mənbə: www.uswheat.org

- Qlobal miqyasda məcmu təklifin həcm göstəricisinin 2018/19-cu məhsul ili ilə müqayisədə 32 milyon ton artaraq 1044 milyon ton olacağı təxmin edilir.
- Dünya buğda ticarətinin 183 milyon ton olacağı proqnozlaşdırılır ki, bu göstərici son 5 ilin orta göstəricisi ilə müqayisədə 4.0% çoxdur.
- 2018/2019-cu məhsul ilinə nəzərən cari məhsul ilində əsas buğda ixracatçısı olan ölkələrdə ixrac edilə bilən buğdanın həcminin 3.9% artaraq 214 milyon ton olması proqnozlaşdırılır.
- Dünyada buğda üzrə istehlakın 2019/20-ci məhsul ili üzrə 758 milyon ton olacağı proqnozlaşdırılır ki, bu da son zamanların ən yüksək göstəricisidir.

- Proqnozlar reallaşacağı təqdirdə qlobal buğda ehtiyatlarının həcminin 2018/19-cu məhsul ili ilə müqayisədə 3.6% artaraq 286 milyon ton olacağı gözlənilir. Buna uyğun olaraq, dünya üzrə ehtiyatların istehlaka nisbəti göstəricisi də 38.0% səviyyəsində olacaq.
- Çində buğda ehtiyatlarının həcminin 2019/20-ci məhsul ili ilə müqayisədə 4.3% artaraq 146 milyon tona çatması gözlənilir.
- Ötən mövsümə nəzərən cari mövsümdə əsas buğda ixracatçısı olan ölkələrdə ilin əvvəlinə olan qalıqların həcminin 61 milyon tona düşməsi, istehsal həcminin isə 2018/19-cu məhsul ili ilə müqayisədə 27 milyon ton çox olacağı gözlənilir. Bununla da, əsas ixracat ölkələri üzrə ümumi təklif səviyyəsi 15 milyon ton çox olacaq.
- Qara dəniz regionu ölkələri qrupu üzrə istehsal həcminin 5.6% artaraq 131 milyon ton olması, ixracın isə 0.65 % azalaraq 60.9 milyon ton olması proqnozlaşdırılır.

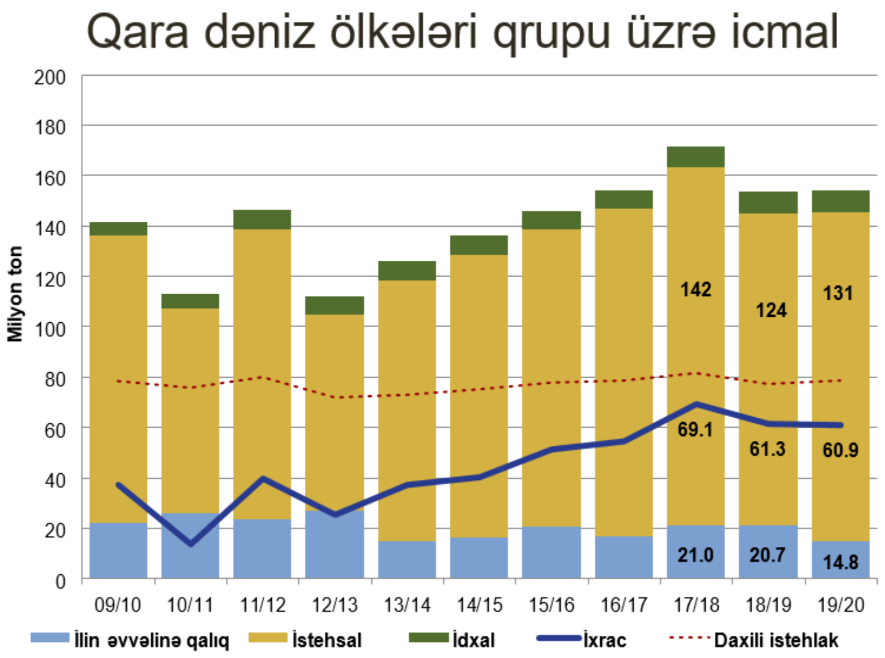

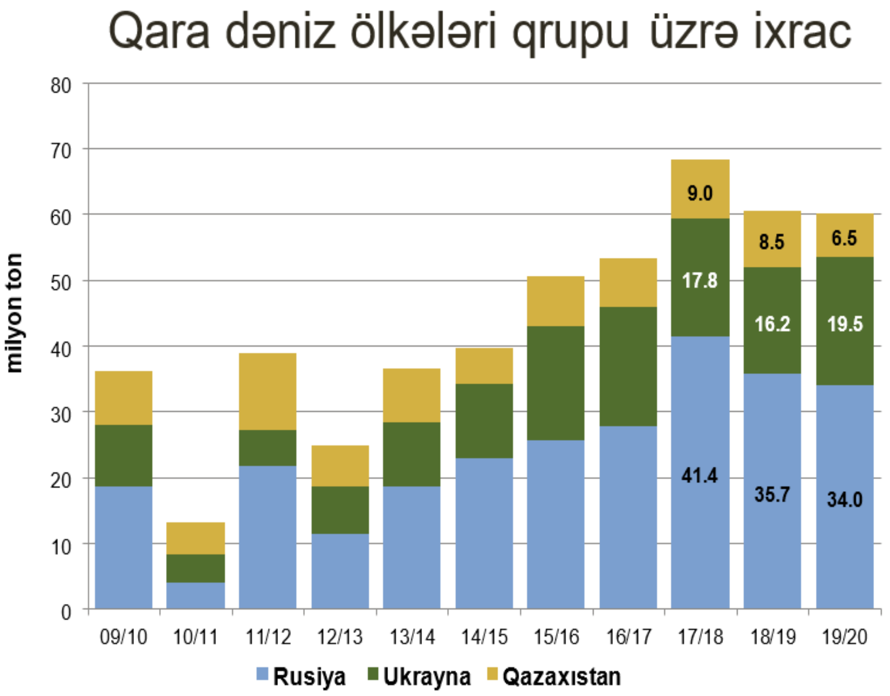

Bu qrupda əsas istehsalçılar Rusiya, Ukrayna və Qazaxıstandır.

Mənbə: www.uswheat.org

- **2016-2018-ci illər ərzində buğdanın dünya bazarı qiymətində artım müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında buğdanın 1 tonunun dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 6.2% azalaraq 163.9 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

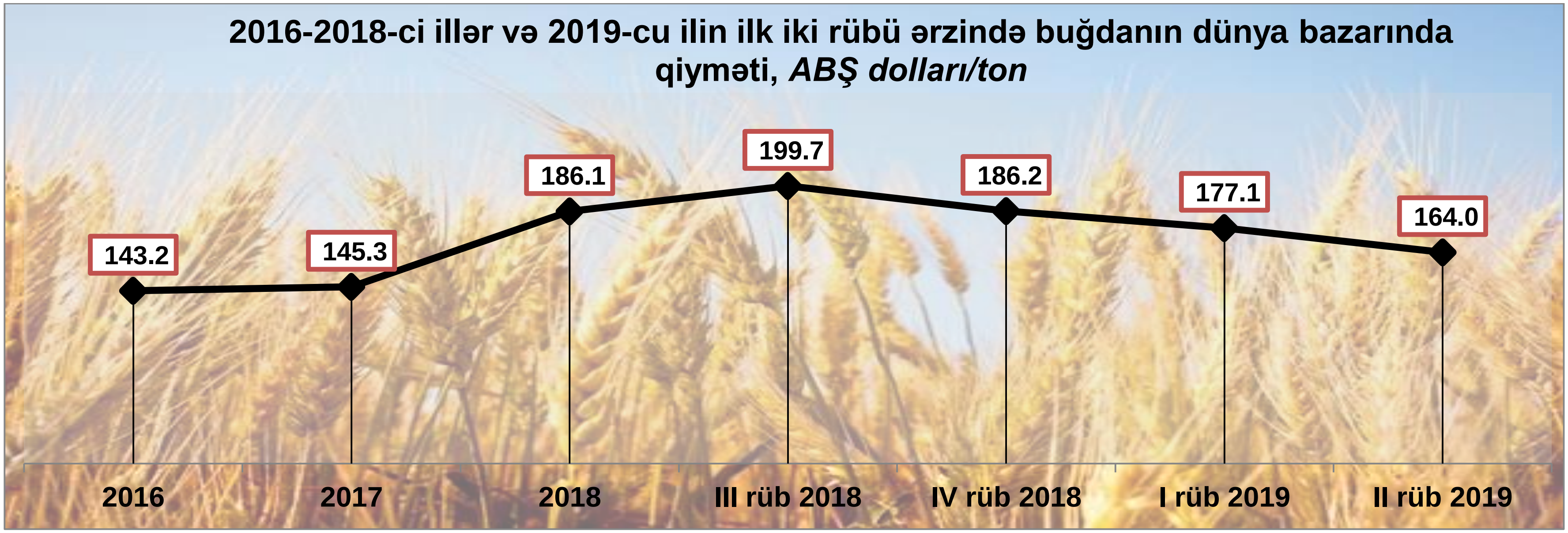

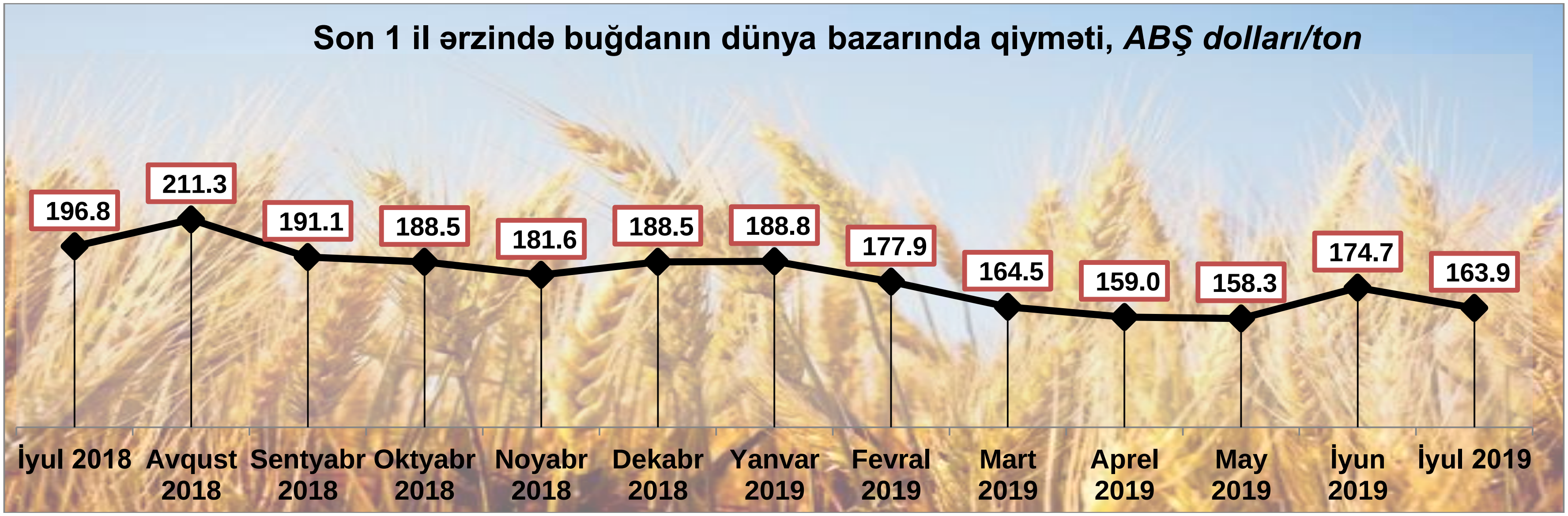

Mənbə: https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices

Buğdanın Rusiya Federasiyasında qiyməti

- **2018-ci ilin iyul-noyabr ayları ərzində Rusiyadan ixrac edilən buğdanın qiyməti qeyri-stabil olmuş, 2018-ci ilin dekabr və 2019-cu ilin fevral ayrları ərzində yüksəlmiş, cari ilin mart ayından etibarən başlayan azalma trendi isə hazırda davam etməkdədir. 2019-cu ilin iyul ayında 1 ton buğdanın qiyməti əvvəlki aya nisbətən 3.5% azalaraq 195.3 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**
- **Rusiyanın daxili bazarında buğdanın qiyməti 2018-ci ilin iyul və 2019-cu ilin mart ayları ərzində yüksəlmiş, cari ilin aprel ayından başlayan azalma trendi isə hazırda davam etməkdədir. 2019-cu ilin iyul ayında 1 ton buğdanın qiyməti əvvəlki aya nisbətən 9.2% azalaraq 185.0 ABŞ dolları olmuşdur.**
- **2019-cu ilin iyul ayı ərzində Qara dəniz və Azov dənizi portlarında buğdanın 1 tonunun qiyməti müvafiq olaraq 192.0 ABŞ dolları ilə 198.0 ABŞ dolları və 171.0 ABŞ dolları ilə 178.0 ABŞ dolları arasında dəyişmişdir.**

Son 1 il ərzində buğdanın Rusiya bazarında qiyməti, ABŞ dolları/ton

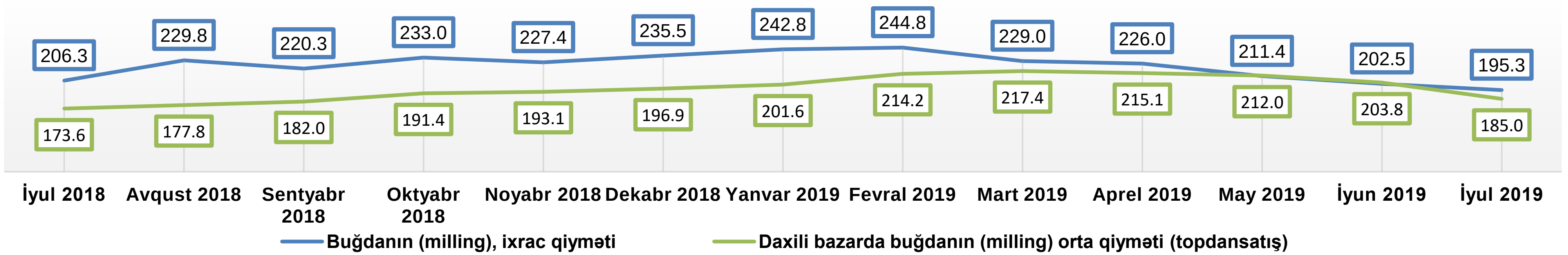

Mənbə: http://www.fao.org/giews/food-prices/tool/public/#/dataset/domestic

2019-cu ilin ilk yeddi ayı ərzində buğdanın Rusiya bazarında qiyməti, ABŞ dolları/ton

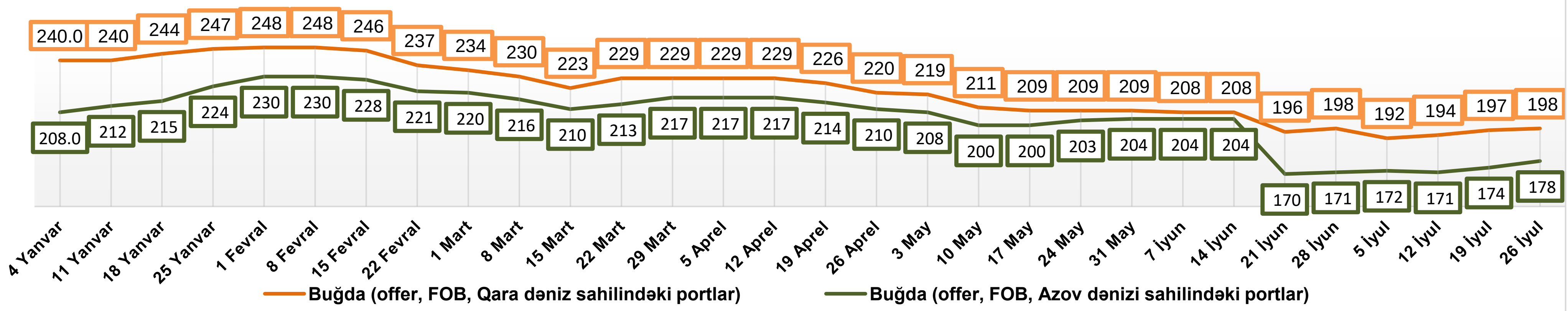

Mənbə: https://www.apk-inform.com/en/prices

Arpanın dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **Arpanın dünya bazarı qiymətində 2016-2018-ci illərdə artım trendi müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında arpanın 1 tonunun dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 2.2% artaraq 128.1 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

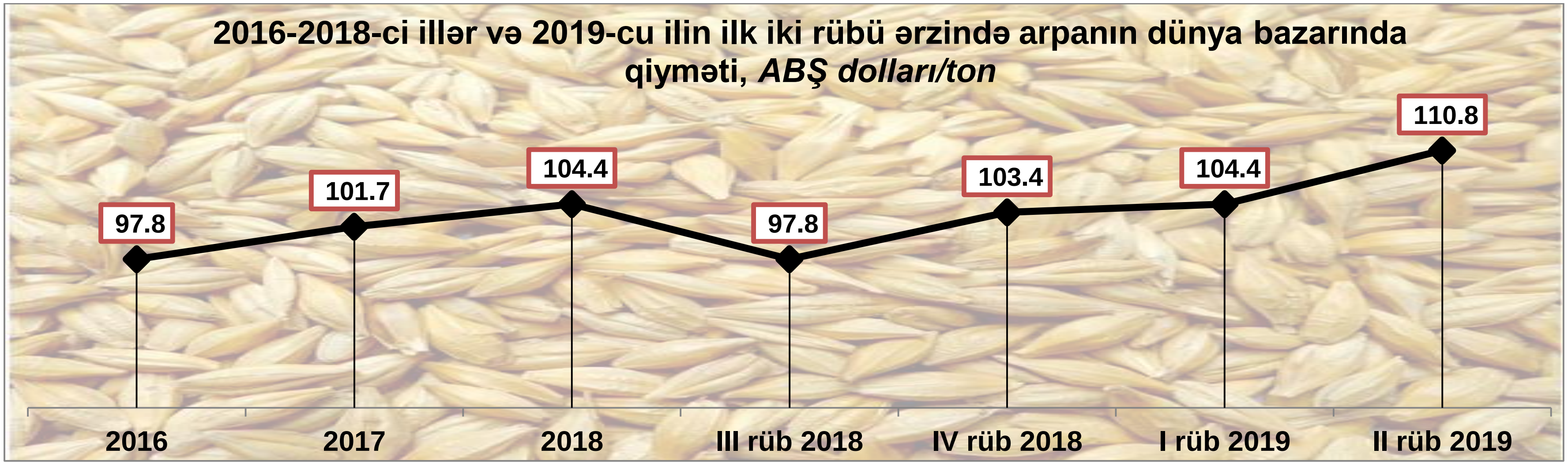

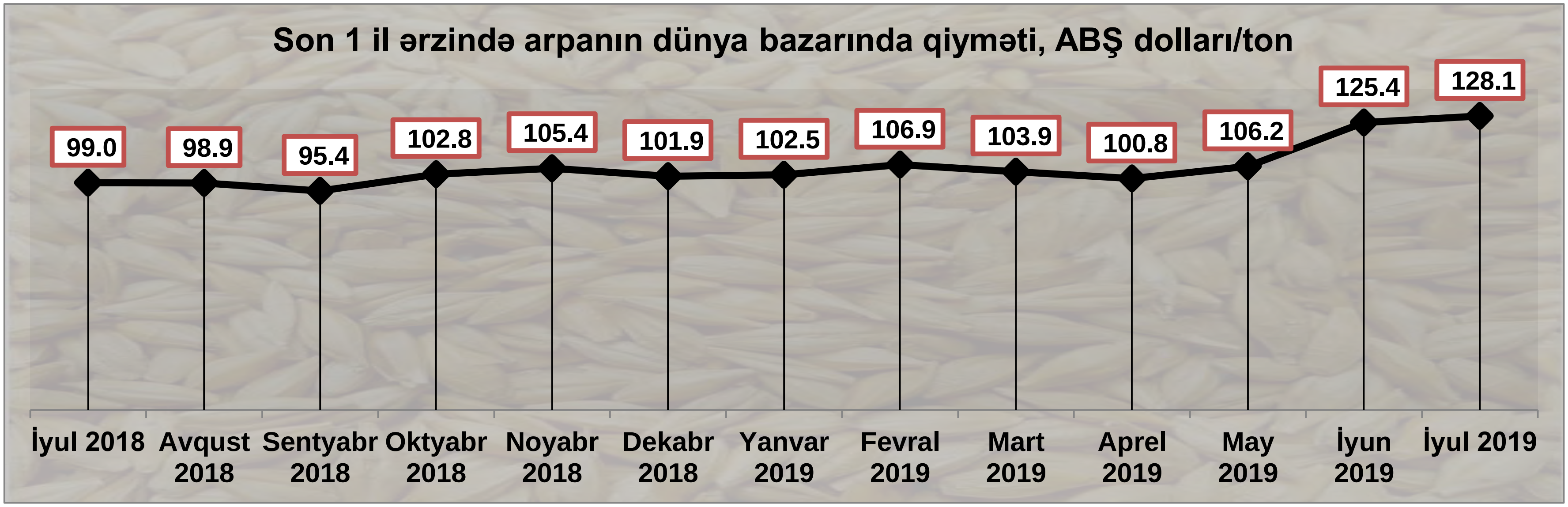

Mənbə: https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices

Düyünün dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **Düyünün dünya bazarı qiymətində 2016-2018-ci illərdə artım trendi müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında düyünün 1 tonunun dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə bir qədər azalaraq 396 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

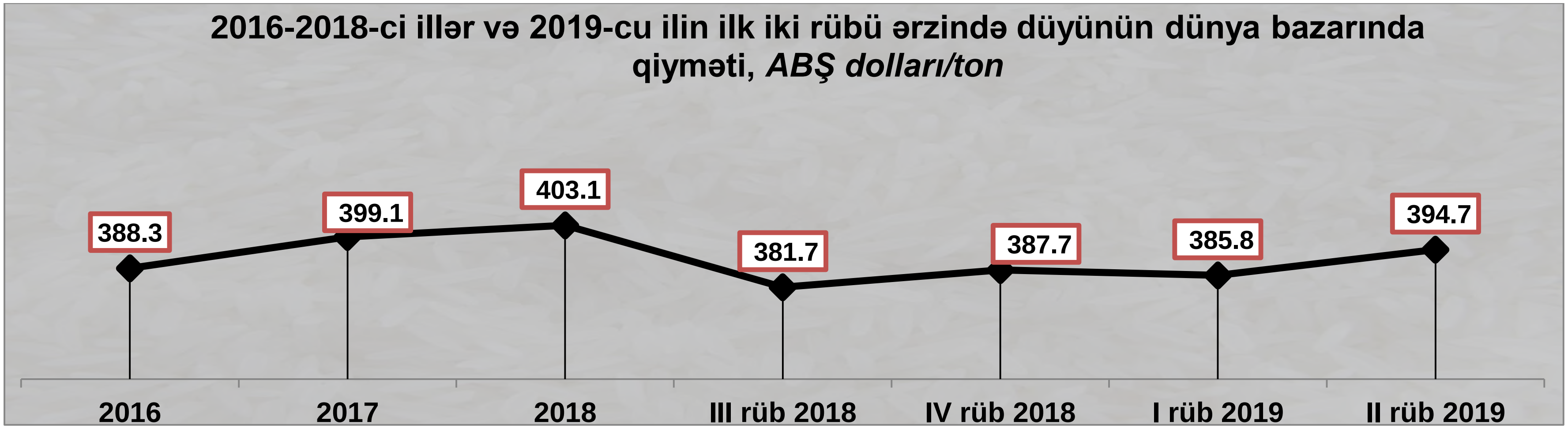

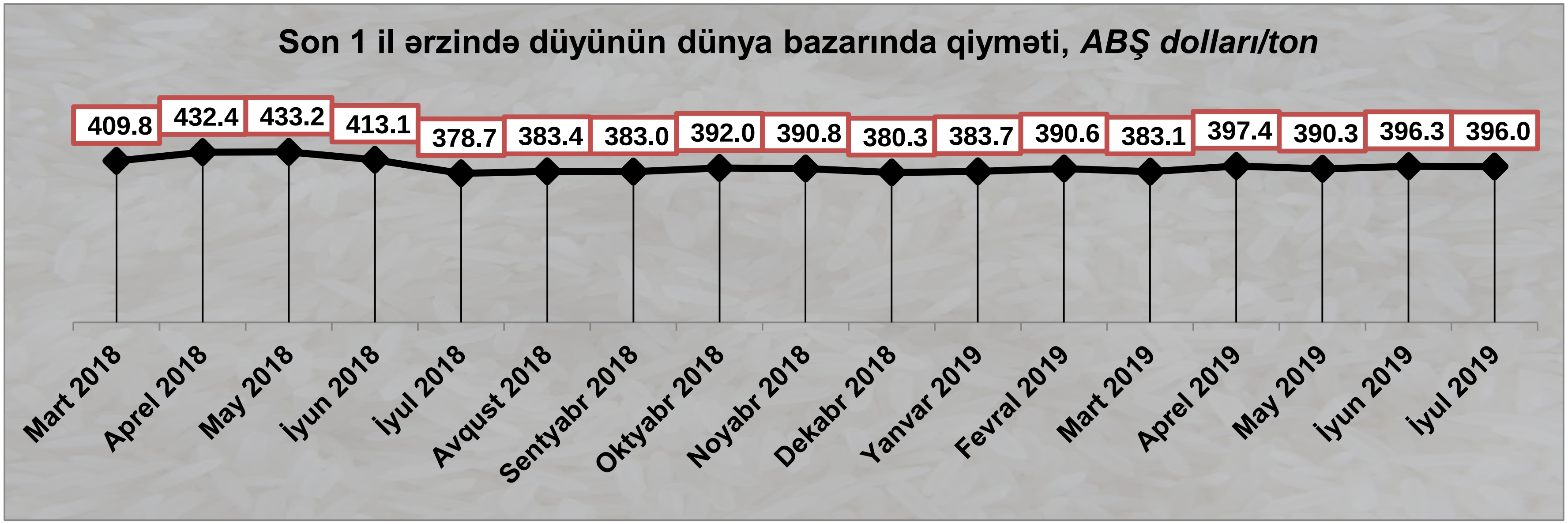

Mənbə: https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices

Qarğıdalının dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illər ərzində qarğıdalının dünya bazarı qiymətində əsasən artım müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2018-ci ilin iyul ayından müşahidə olunan qeyri-stabillik 2019-cu ilin may ayından etibarən artım trendi ilə əvəz olunsa da 2019-cu ilin iyul ayında qarğıdalının 1 tonunun dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 2.9% azalaraq 189.5 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

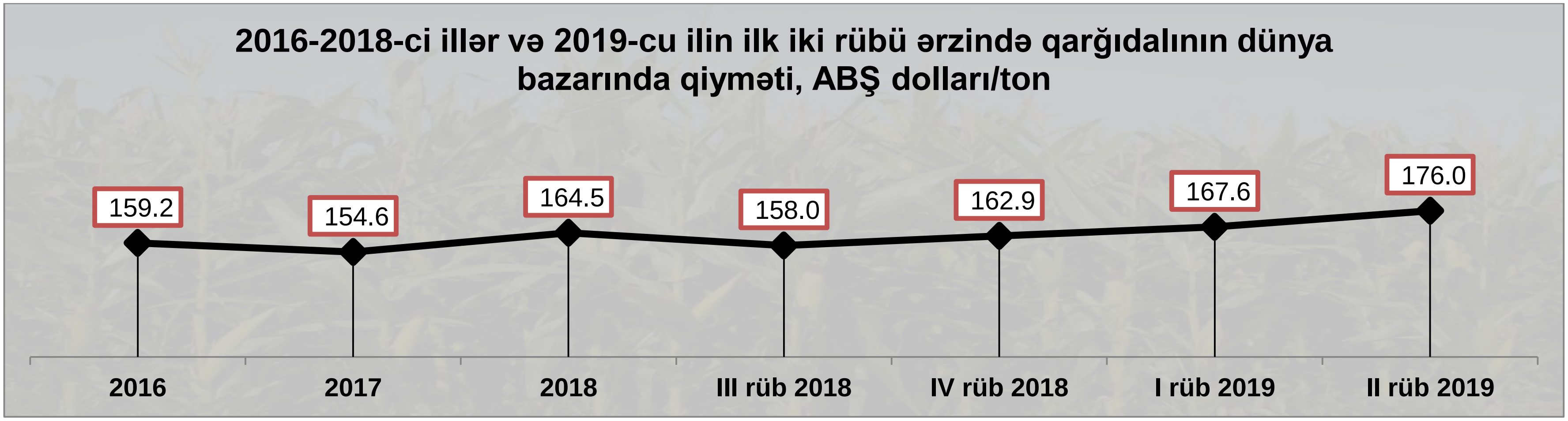

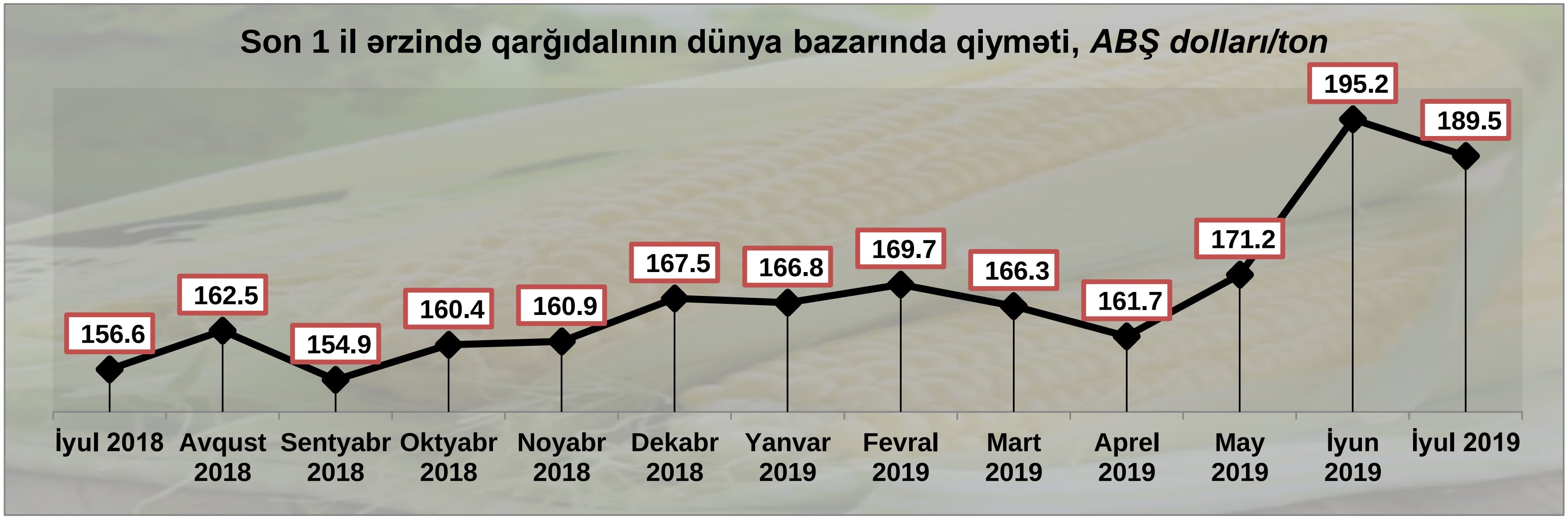

Mənbə: *https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices*

Pambıq üzrə dünya bazarı konyukturasına dair qısa icmal

Dünya üzrə pambıq balansına əsasən 2019/20-ci məhsul ili ərzində pambığın istehsalında və təklifindəki artımla yanaşı, qlobal ehtiyatlarda da 2018/19-cu məhsul ili ilə müqayisədə bir qədər artım müşahidə olunmuşdur. Çinin pambıq ehtiyatlarında azalma müşahidə olunduğuna baxmaraq digər ölkələrdəki artım qlobal ehtiyatlarda artıma gətirib çıxarmışdır. Həmçinin, dünya pambıq istehsalında müşahidə olunan artım da qlobal ehtiyatlardakı artıma səbəb olmuşdur.

Cədvəl 1. Dünya üzrə pambıq balansı (*Çin də daxil olmaqla*)

Milyon ton	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020 proqnoz
İlin əvvəlinə qalıq	21.8	23.2	19.6	17.5	17.6	17.3
İstehsal	26.0	20.9	23.2	27.0	26.0	27.4
Təklif	47.7	44.2	42.9	44.4	43.6	44.6
Fabrik istehlakı	24.4	24.7	25.3	26.7	26.4	27.1
İlin sonuna qalıq	23.3	19.6	17.5	17.6	17.3	17.5
Qalıq/İstehlak nisbəti	95.2%	79.6%	69.1%	66.0%	65.5%	64.7%

Cədvəl 2. Çinin pambıq balansı

Milyon ton	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 proqnoz
İlin əvvəlinə qalıq	12.3	10.0	8.3	7.7
İstehsal	5.0	6.0	6.0	6.0
Təklif	18.4	17.2	16.3	16.0
Fabrik istehlakı	8.4	8.9	8.6	8.8
İlin sonuna qalıq	10.0	8.3	7.7	7.2
Qalıq/İstehlak nisbəti	119.1%	92.4%	89.2 %	81.2%

Cədvəl 3. Çin daxil olmadan dünya pambıq balansı

Milyon ton	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20 proqnoz
İlin əvvəlinə qalıq	7.3	7.5	9.4	9.6
İstehsal	18.3	21.0	19.9	21.3
Təklif	25.6	28.5	29.3	30.9
Fabrik istehlakı	16.9	17.8	17.8	18.2
İlin sonuna qalıq	7.5	9.4	9.6	10.3
Qalıq/İstehlak nisbəti	41.6%	49.1%	48.3%	50.3%

Mənbə: http://www.cottoninc.com/corporate/Market-Data/MonthlyEconomicLetter/

- **2016-2018-ci illər ərzində pambığın dünya bazarı qiymətində artım trendi müşahidə olunmuşdur. Aylıq trendə əsasən 2019-cu ilin iyul ayında pambığın 1 kq-nın dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 2.7% azalaraq 1.68 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

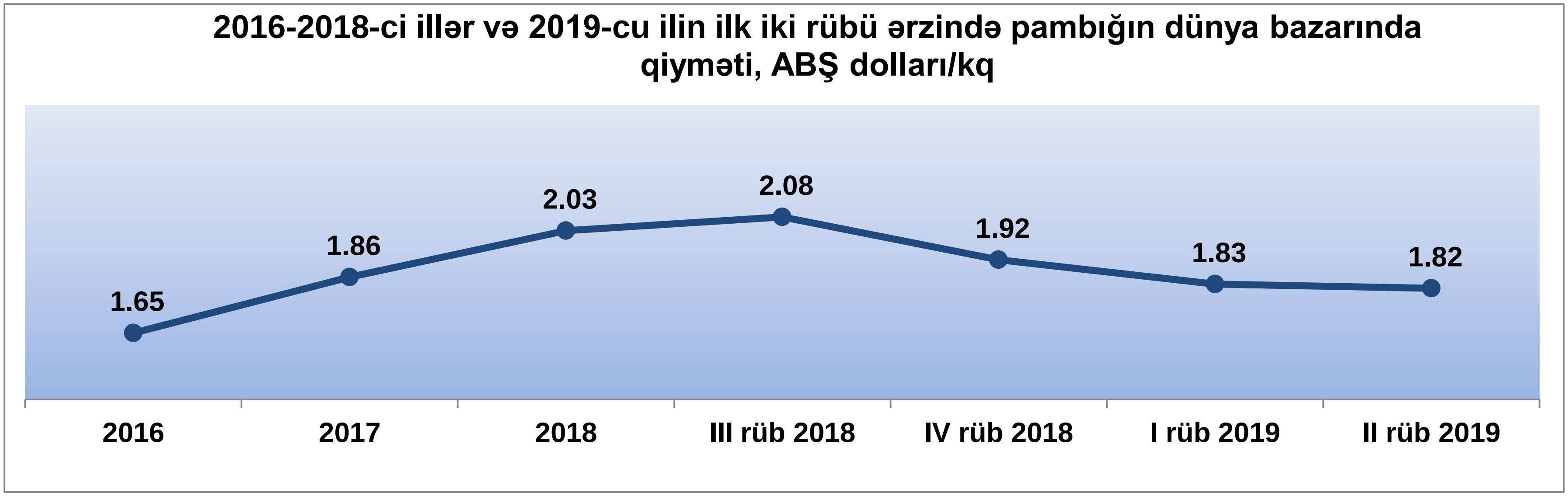

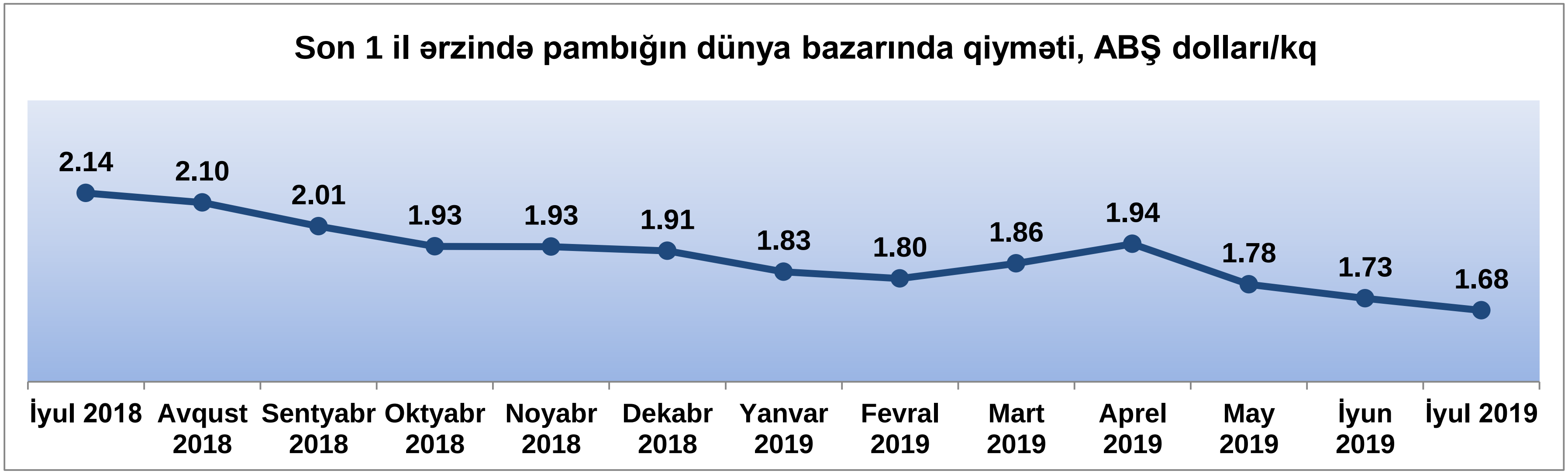

Mənbə: https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices

Xam ipəyin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **Dünya bazarında xam ipəyin qiymətində son bir il ərzində əsasən azalma trendi müşahidə olunmuşdur. 2019-cu ilin iyul ayında 1 ton xam ipəyin qiyməti 8.68% artaraq 54.84 min ABŞ dollarını səviyyəsində qərarlaşmışdır. Həftəlik trenddə isə 2019-cu ilin iyul ayı ərzində xam ipəyin 1 tonunun qiyməti 50.41 min ABŞ dolları ilə 54.14 min ABŞ dolları arasında dəyişmişdir.**

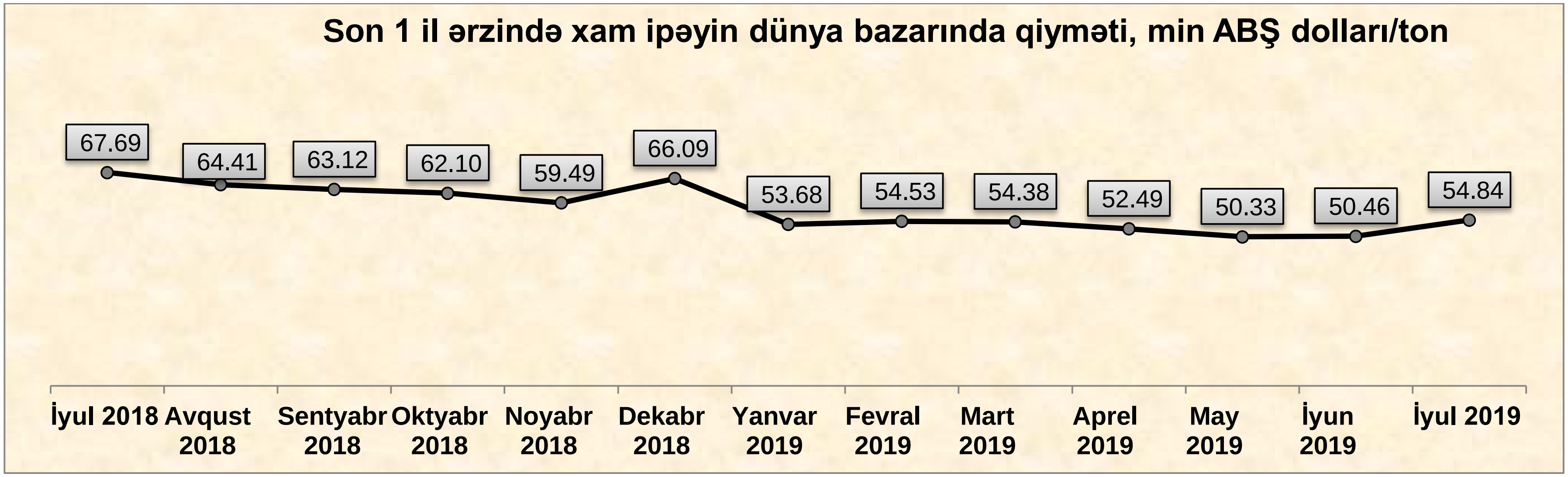

Mənbə: http://www.sunsirs.com/uk/sdetail-month--.html

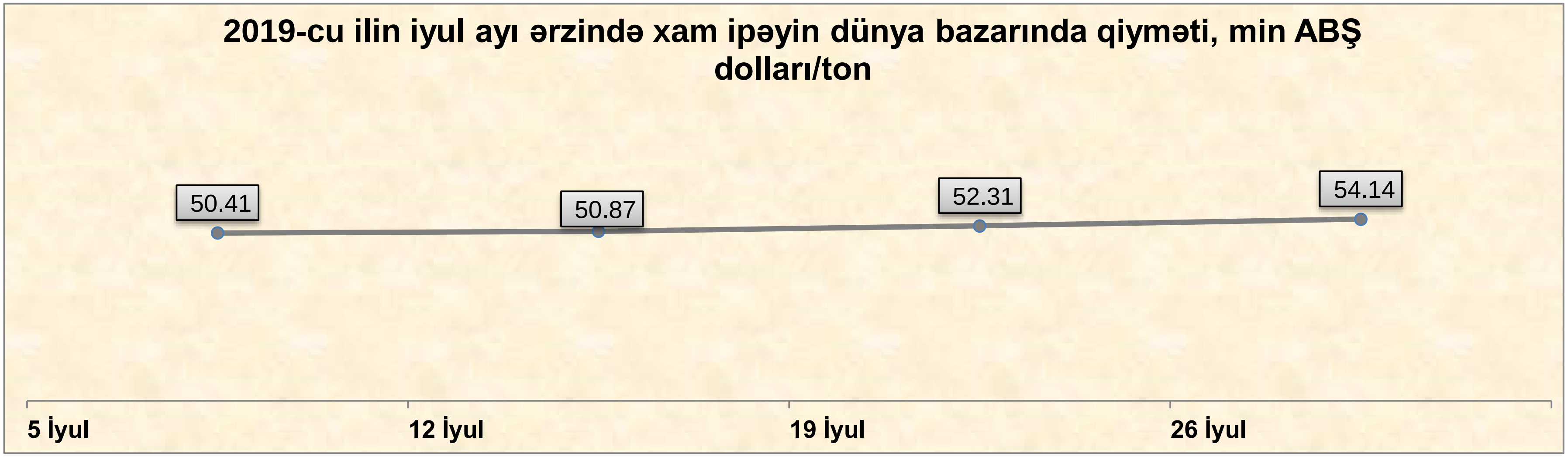

Mənbə: http://www.sunsirs.com/uk/sdetail-week--.html

Quru baramanın dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **Dünya bazarında son bir il ərzində quru baramanın qiymətində də əsasən azalma trendi müşahidə olunmuşdur. 2019-cu ilin iyul ayında quru baramanın dünya bazarı qiyməti ötən ay ilə müqayisədə 9.6% artmışdır. Həftəlik trenddə isə 2019-cu ilin iyul ayı ərzində quru baramanın 1 tonunun qiyməti 15.45 min ABŞ dolları ilə 16.21 min ABŞ dolları arasında dəyişmişdir.**

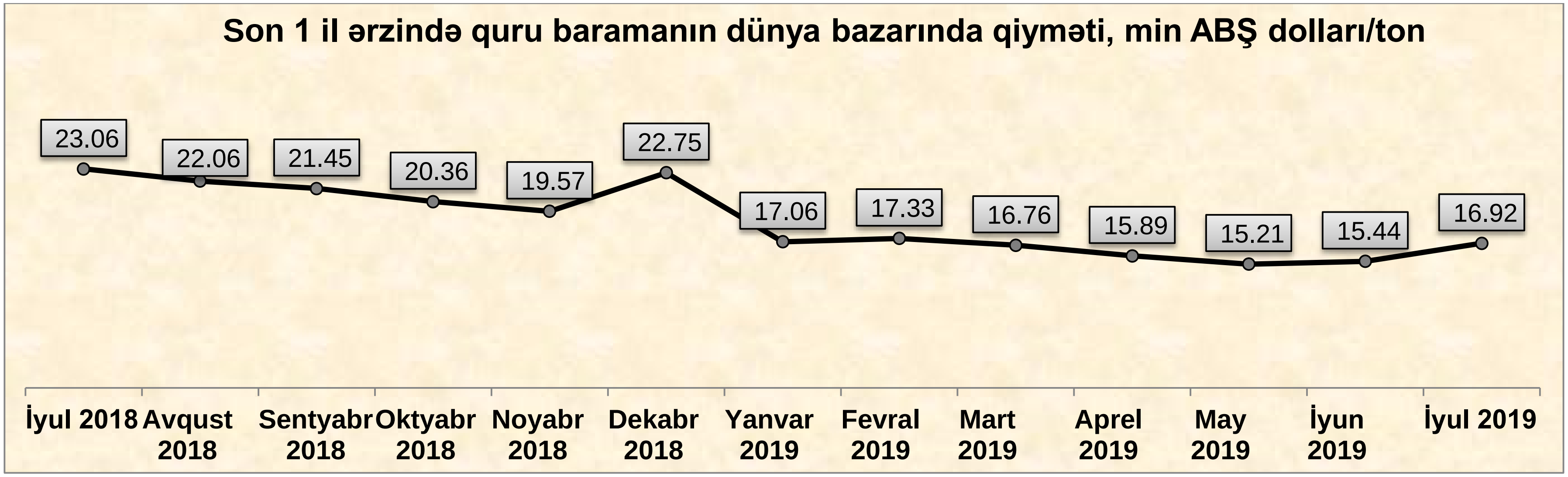

Mənbə: http://www.sunsirs.com/uk/sdetail-month--.html

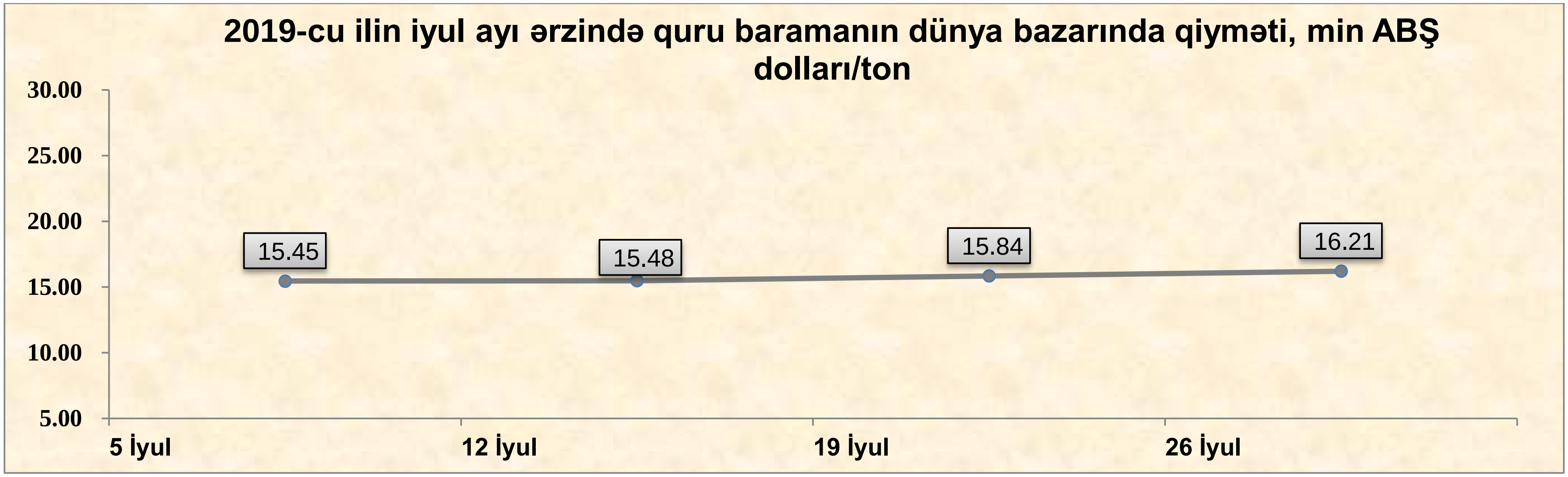

Mənbə: *http://www.sunsirs.com/uk/sdetail-week--.html*

Günəbaxan yağının dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **Dünya bazarında günəbaxan yağının qiymətində 2016-2018-ci illər ərzində ciddi azalma trendi müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında günəbaxan yağının 1 tonunun dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 3.1% artaraq 913.2 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

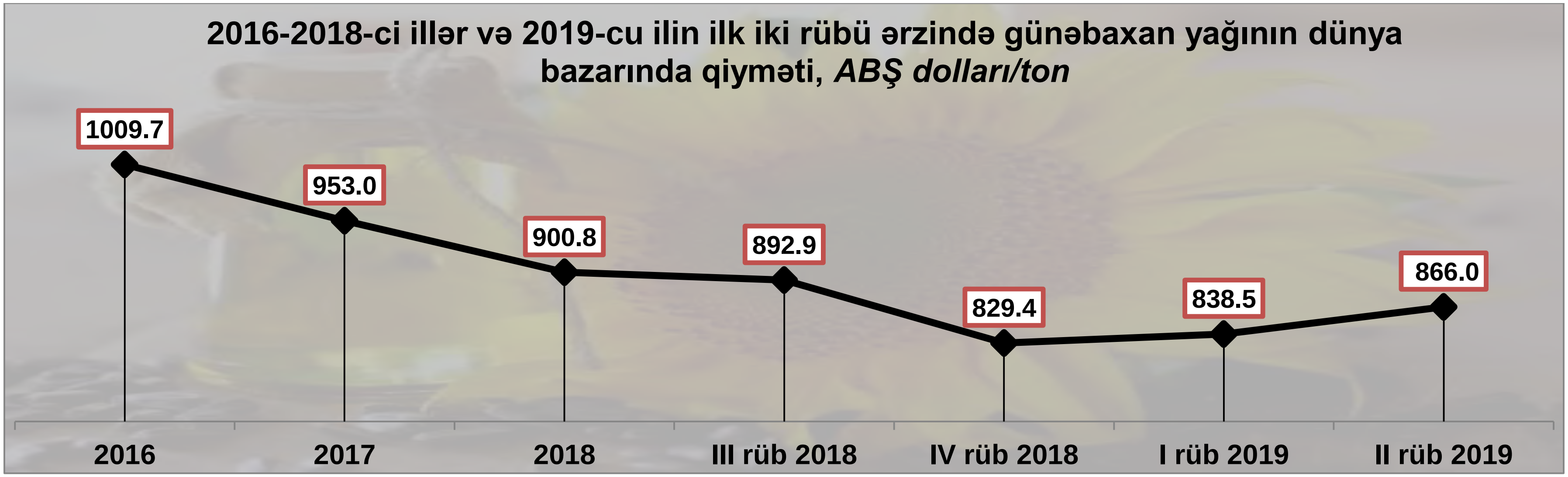

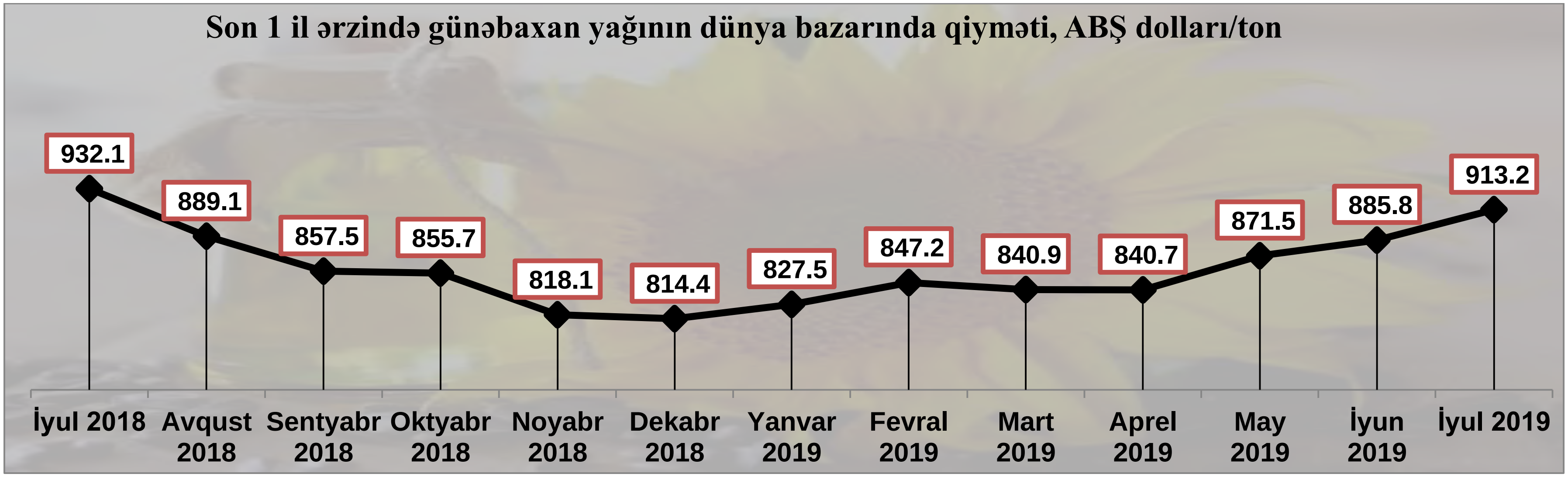

Mənbə: *https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices*

Yaşıl çayın dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illər ərzində yaşıl çayın dünya bazarı qiymətində qeyri-müəyyənliklər müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında yaşıl çayın 1 tonunun dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 4.0% azalaraq 242.2 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

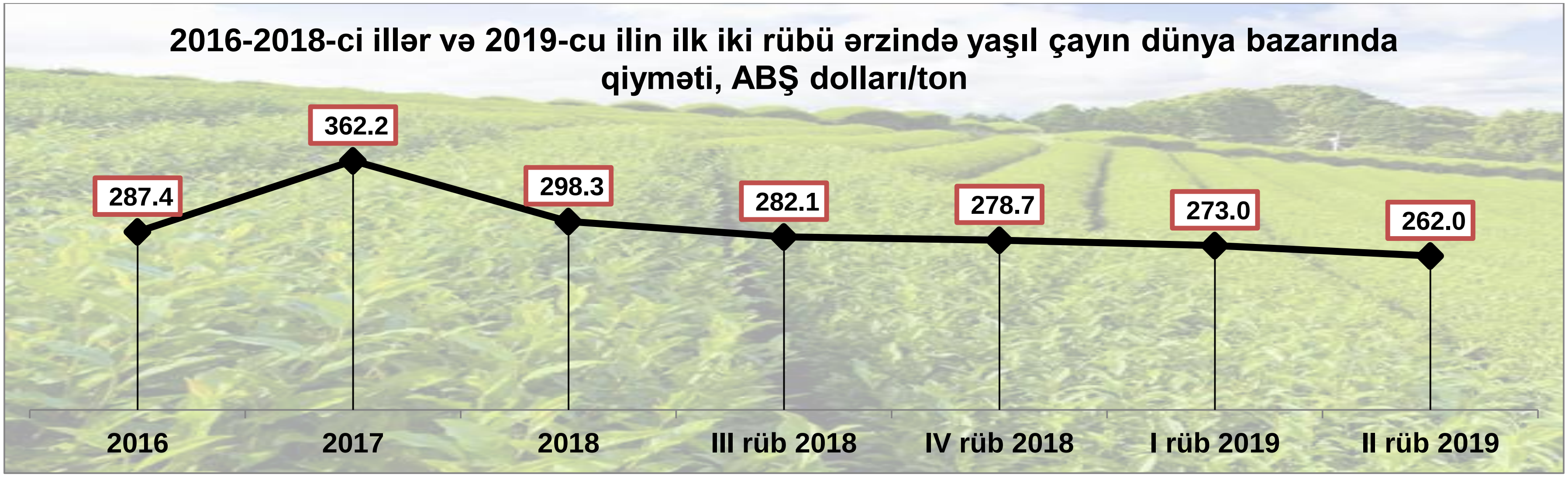

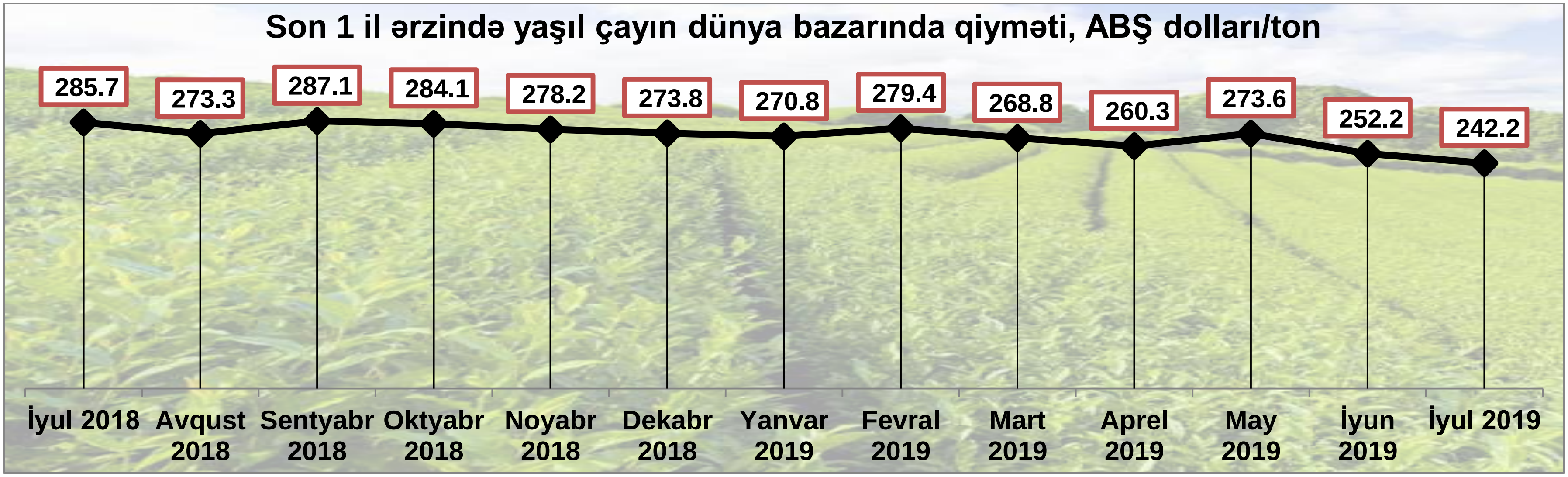

Mənbə*:* *https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices*

Zeytun yağının dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illər ərzində zeytun yağının dünya bazarı qiymətində qeyri-müəyyənliklər müşahidə olunmuşdur. 2019-cu ilin yanvar ayından başlayan zeytun yağının dünya bazarı qiymətindəki azalma iyul ayında artım ilə əvəz edilmişdir. 2019-cu ilin iyul ayında zeytun yağının 1 tonunun dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 0.6% artaraq 3.2 min ABŞ dolları səviyyəsinə çatmışdır.**

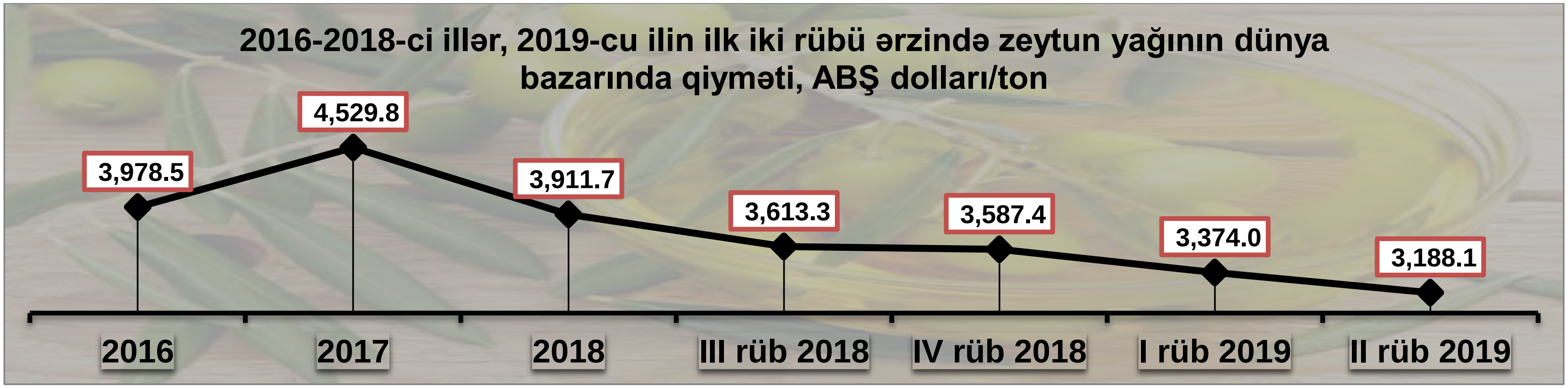

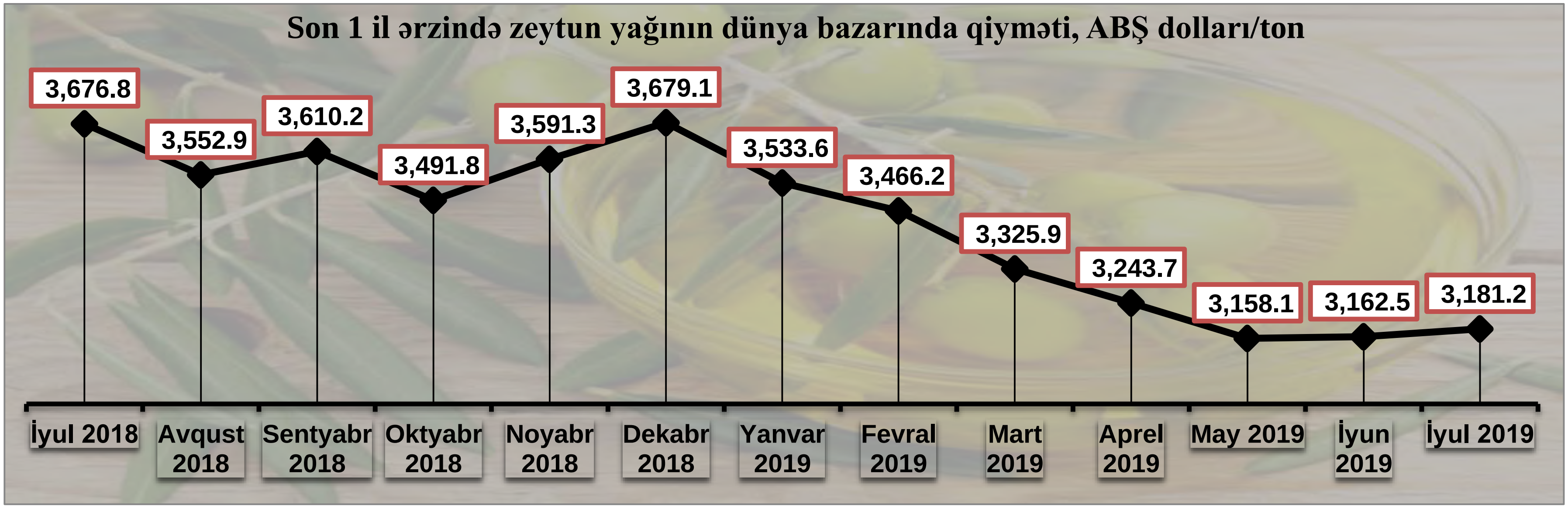

Mənbə: *https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices*

Şəkərin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illər ərzində şəkərin dünya bazarı qiymətində azalma trendi müşahidə olunmuşdur. Son 1 il ərzində 1 kiloqram şəkərin dünya bazarında qiyməti 0.23 ABŞ dolları ilə 0.29 ABŞ dolları arasında dəyişmişdir. 2019-cu ilin iyul ayında şəkərin 1 kiloqramının qiyməti isə əvvəlki ay ilə müqayisədə bir qədər azalaraq 0.27 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

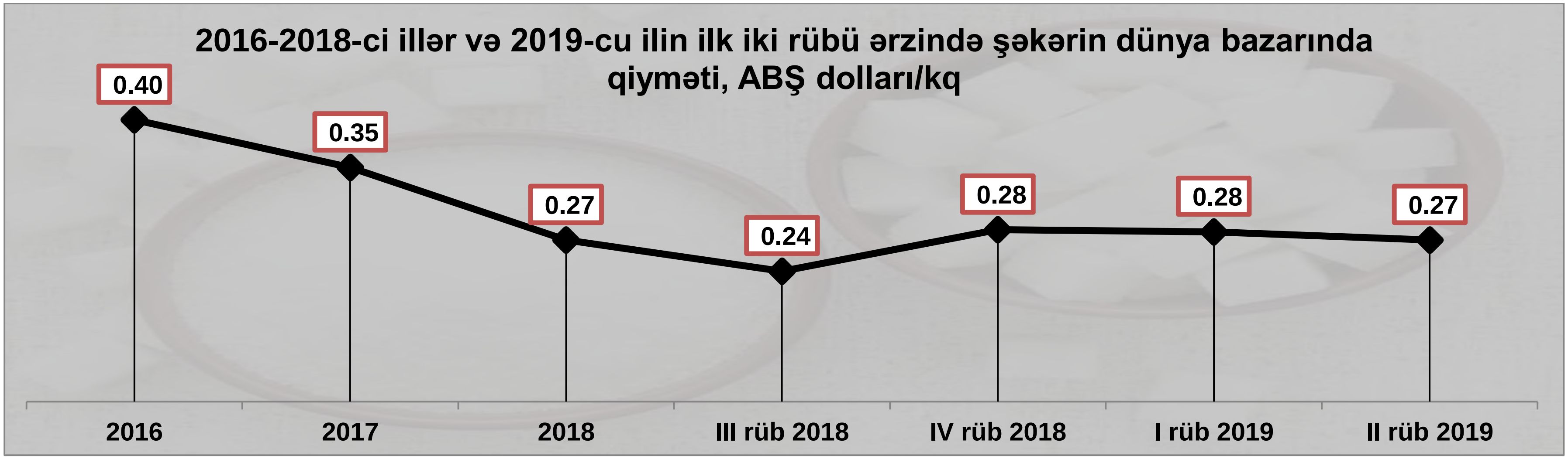

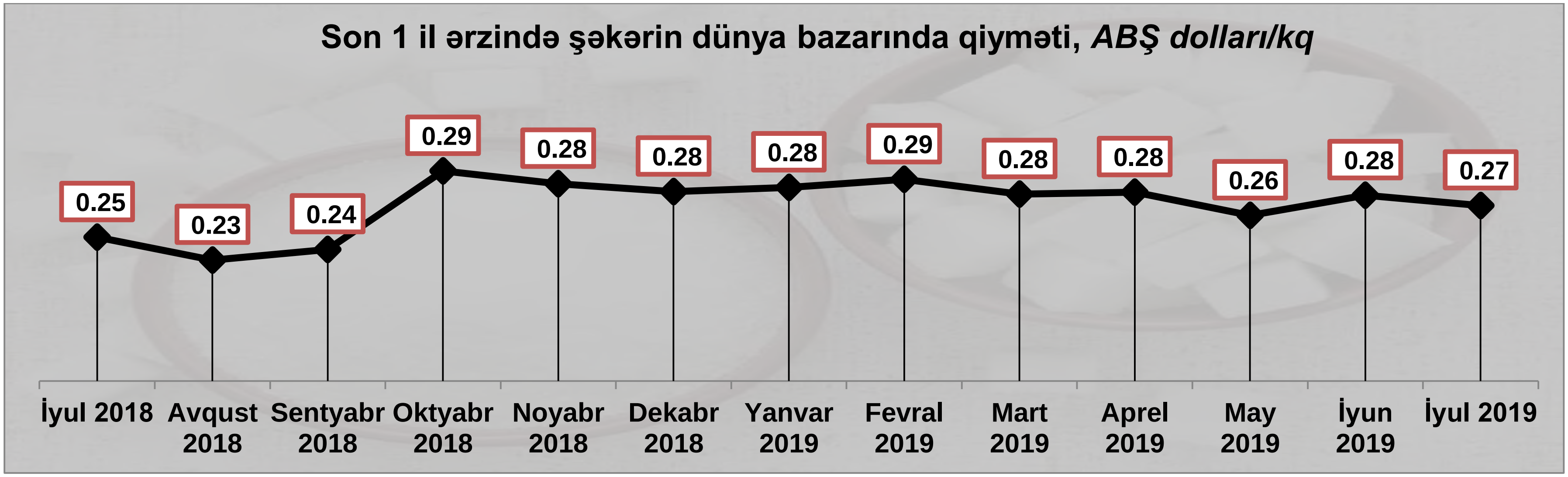

Mənbə: https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices

Soyanın dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illər ərzində soyanın dünya bazarı qiymətində kəskin azalma müşahidə olunmuşdur. 2019-cu ilin fevral ayından etibarən qeydə alınan azalma iyun ayında artım ilə əvəzlənsə də iyul ayında soyanın 1 tonunun qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə bir qədər azalaraq 325.5 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

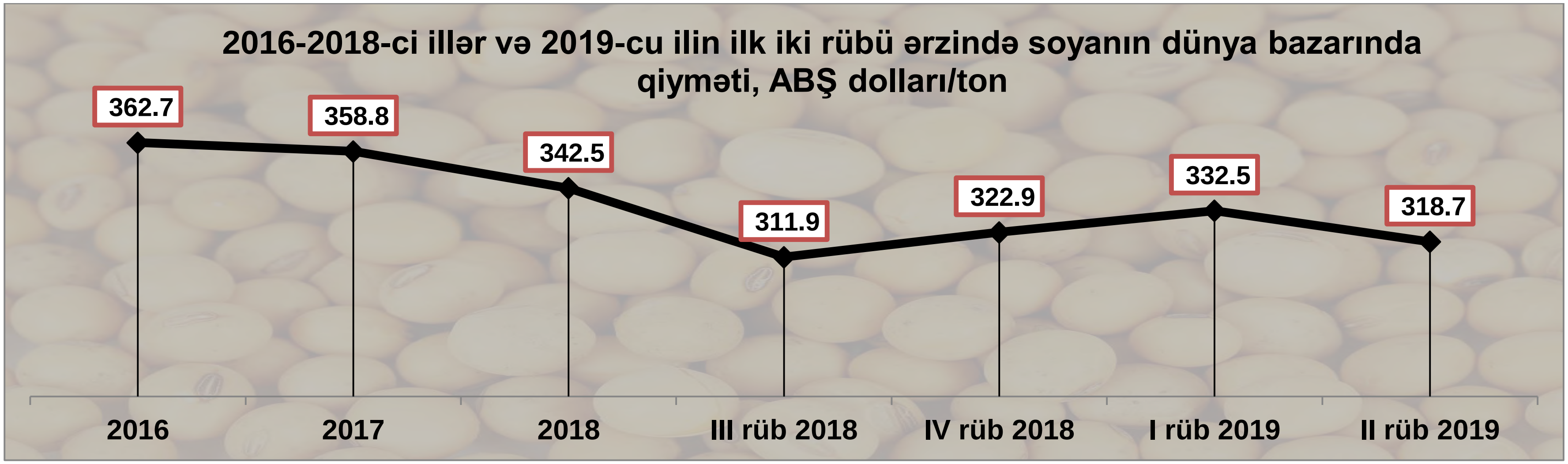

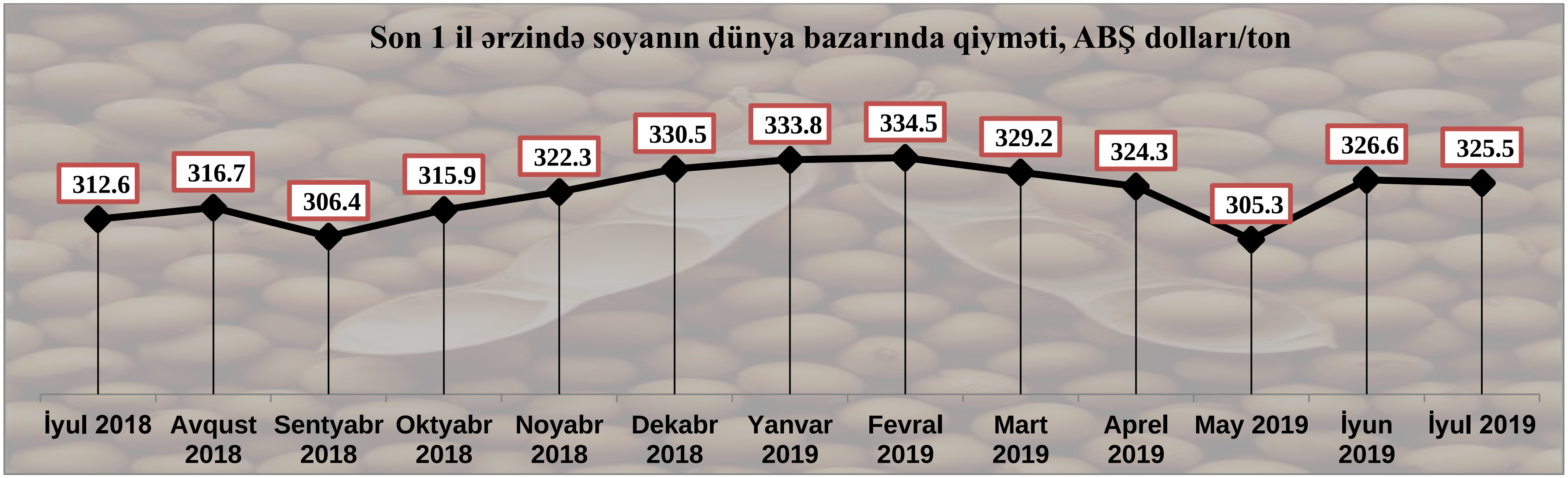

Mənbə: *https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices*

Mal ətinin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illər ərzində mal ətinin dünya bazarı qiymətində qeyri-müəyyənliklər müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında mal ətinin 1 kiloqramının dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 1.0% artaraq 4.55 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

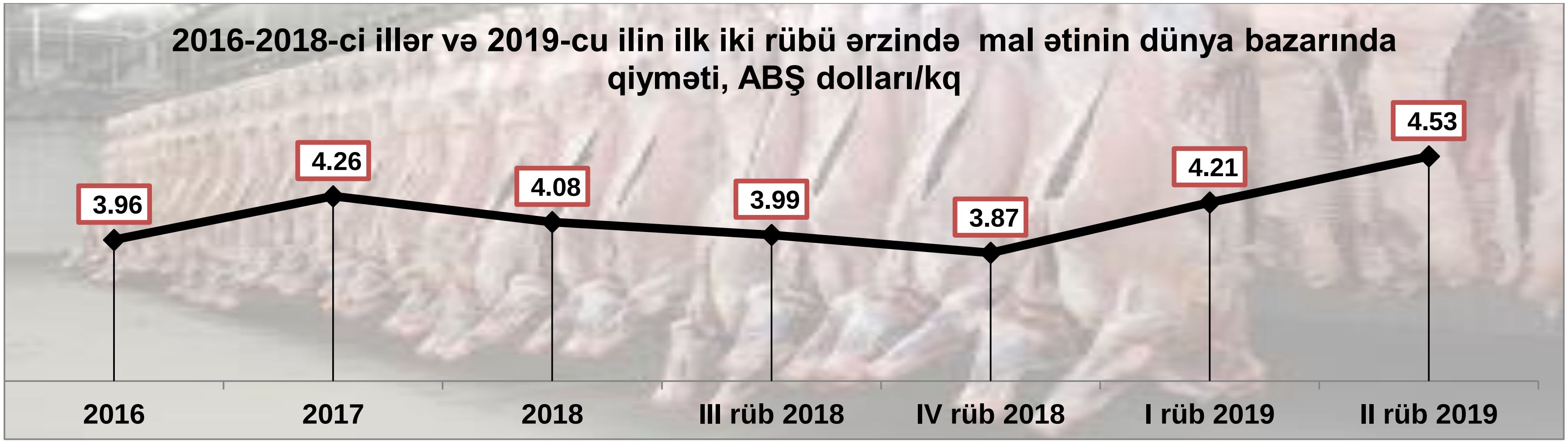

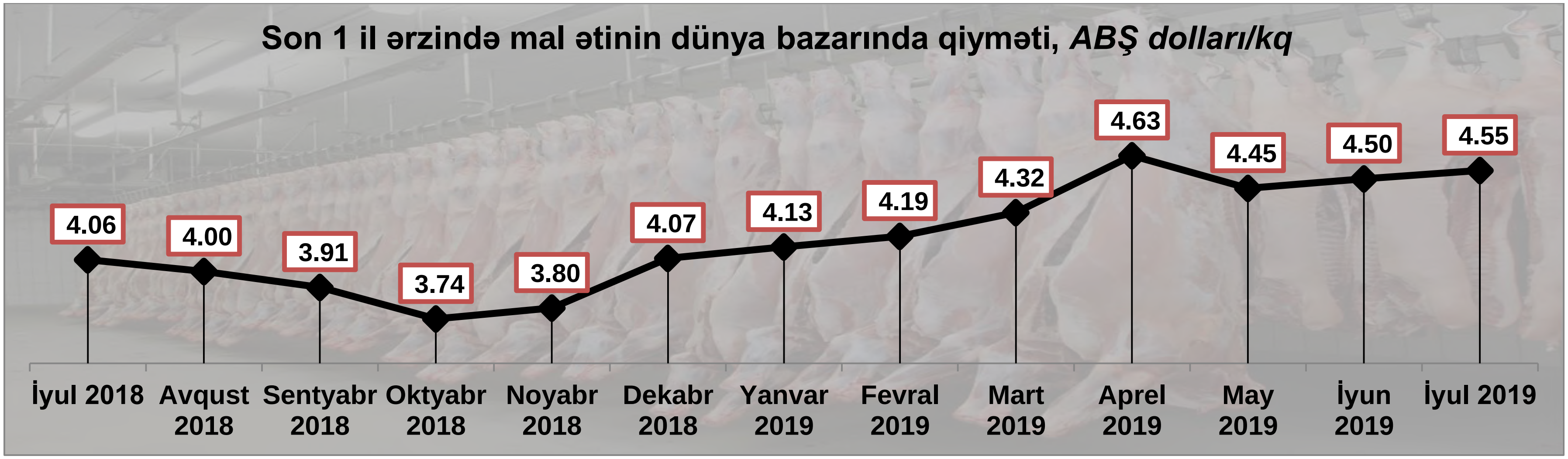

Mənbə: https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices

Qoyun ətinin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illər ərzində qoyun ətinin dünya bazarı qiymətində dayanıqlı artım trendi müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında qoyun ətinin 1 kq-ın dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 4.9% azalaraq 2.69 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

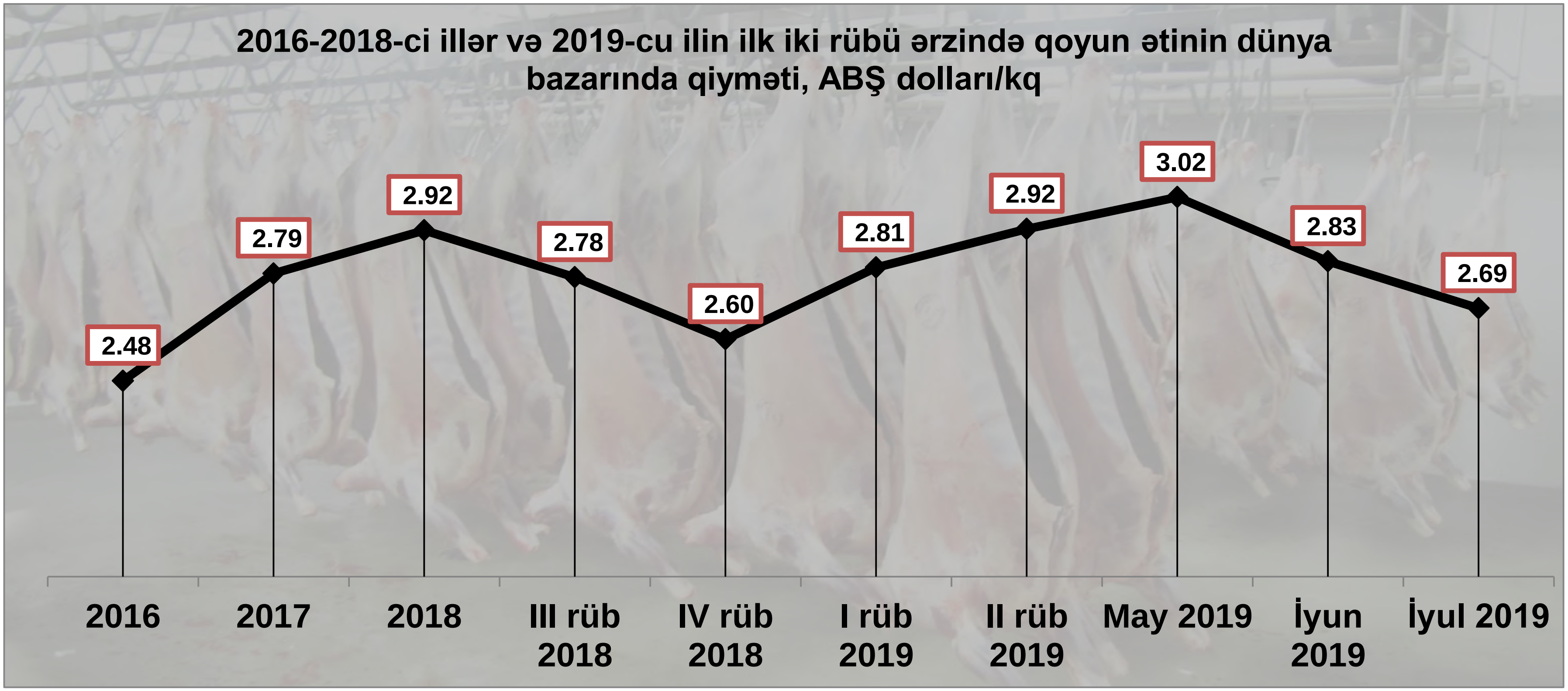

Mənbə: *https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices*

Donuz ətinin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illər ərzində donuz ətinin dünya bazarı qiymətində qeyri-müəyyənliklər müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında donuz ətinin 1 kiloqramının dünya bazarı qiyməti əvvəlki ay ilə müqayisədə 5.88% azalaraq 1.60 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

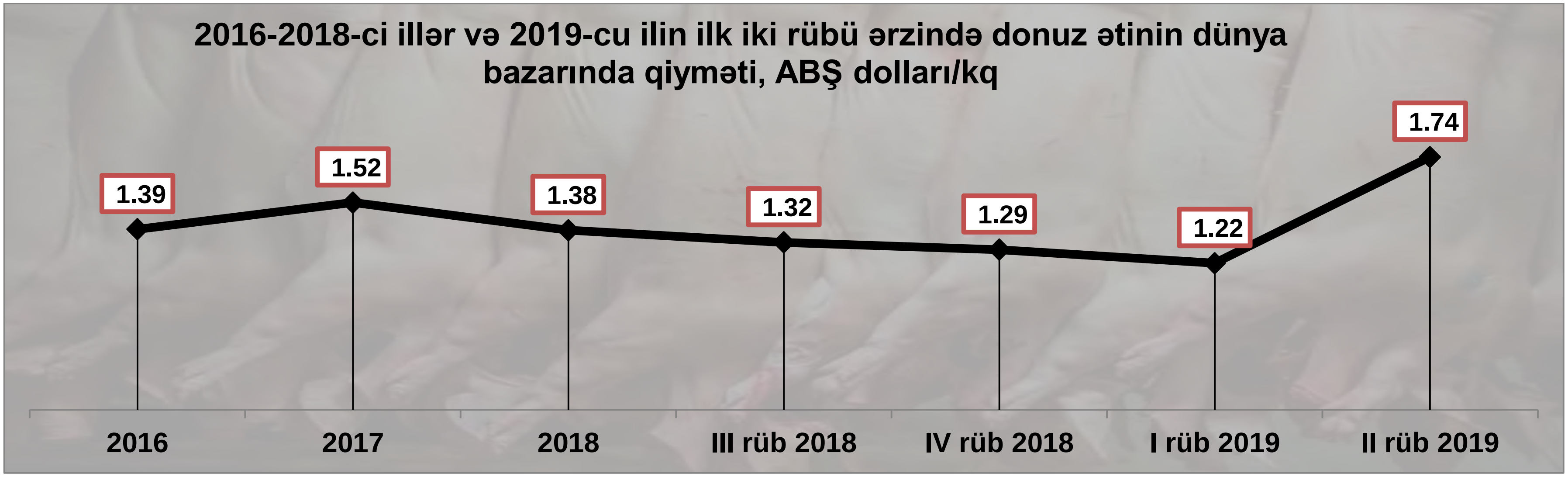

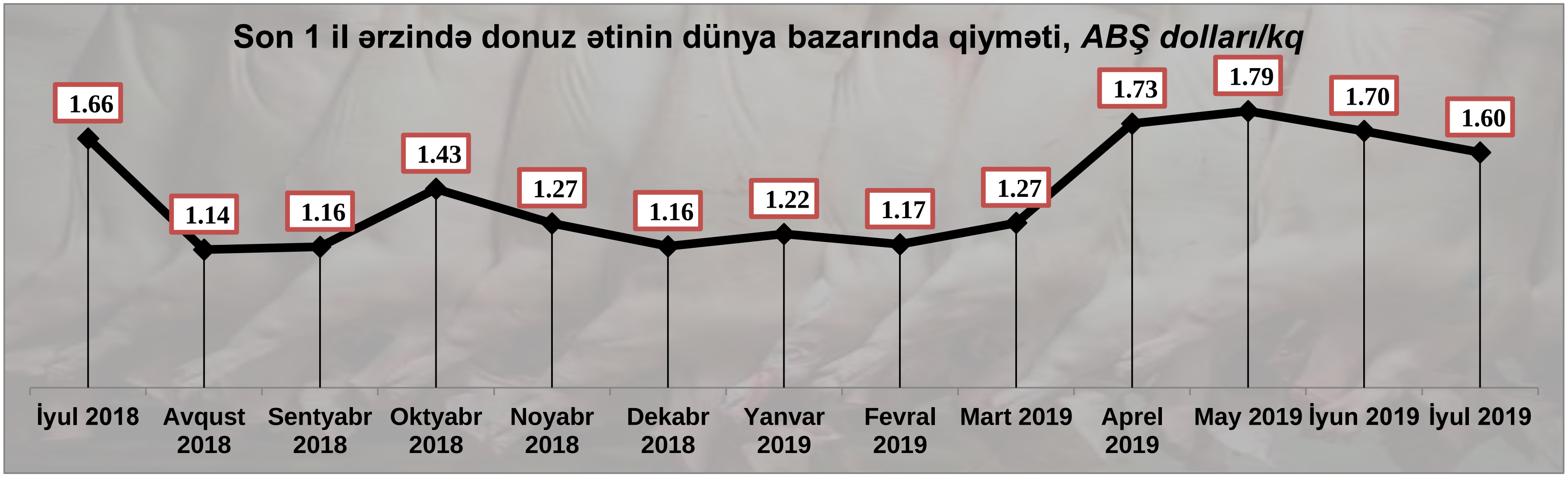

Mənbə*:* *https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices*

Quş ətinin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **Dünya bazarında 2016-2018-ci illər ərzində quş ətinin qiymətində artım müşahidə olunmuşdur. Aylıq müşahidə dövründə isə 2019-cu ilin iyul ayında quş ətinin 1 kiloqramının dünya bazarı qiyməti ötən ay ilə müqayisədə 0.91% artaraq 2.57 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

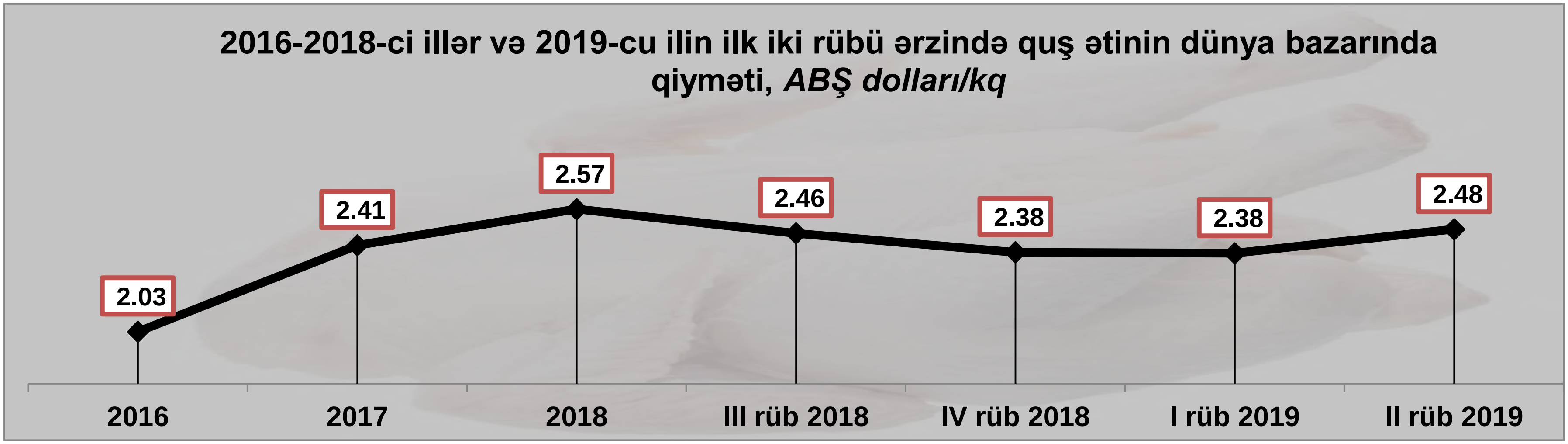

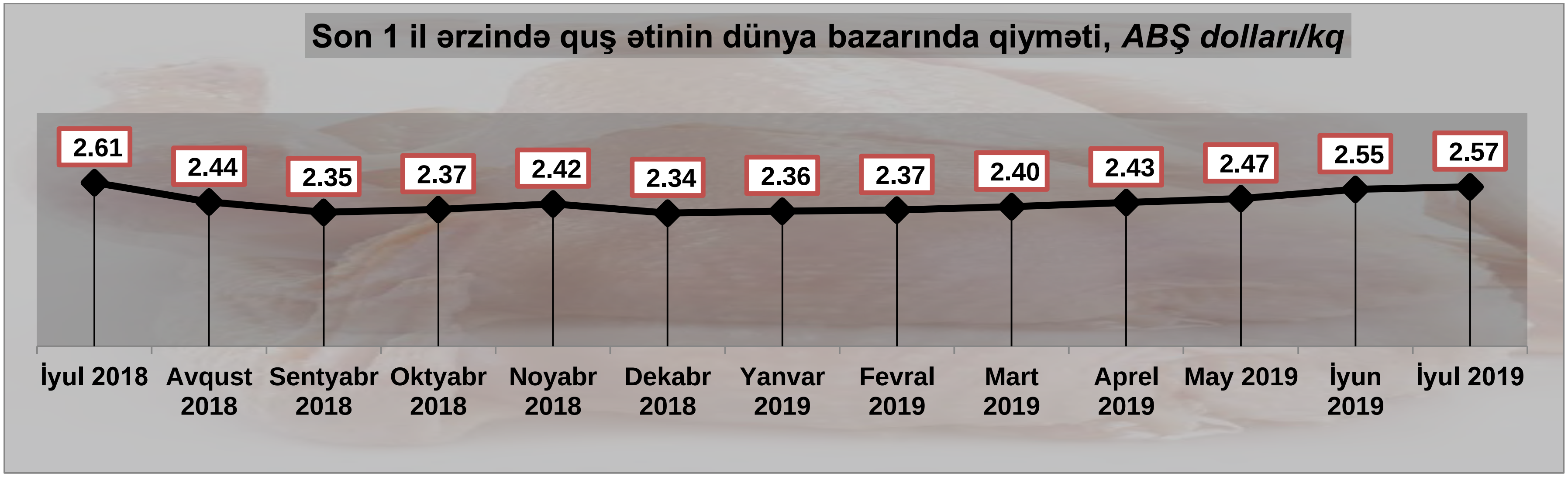

Mənbə: https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices

Qaba yunun dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2018-ci ildə qaba yunun 1 tonunun dünya bazarı qiyməti əvvəlki illərlə müqayisədə kəskin şəkildə artaraq 1519.2 ABŞ dolları olmuşdur. 2019-cu ilin iyul ayında qaba yunun 1 tonunun dünya bazarı qiyməti 4.08% azalaraq 1,372.0 ABŞ dolları səviyyəsində qərarlaşmışdır.**

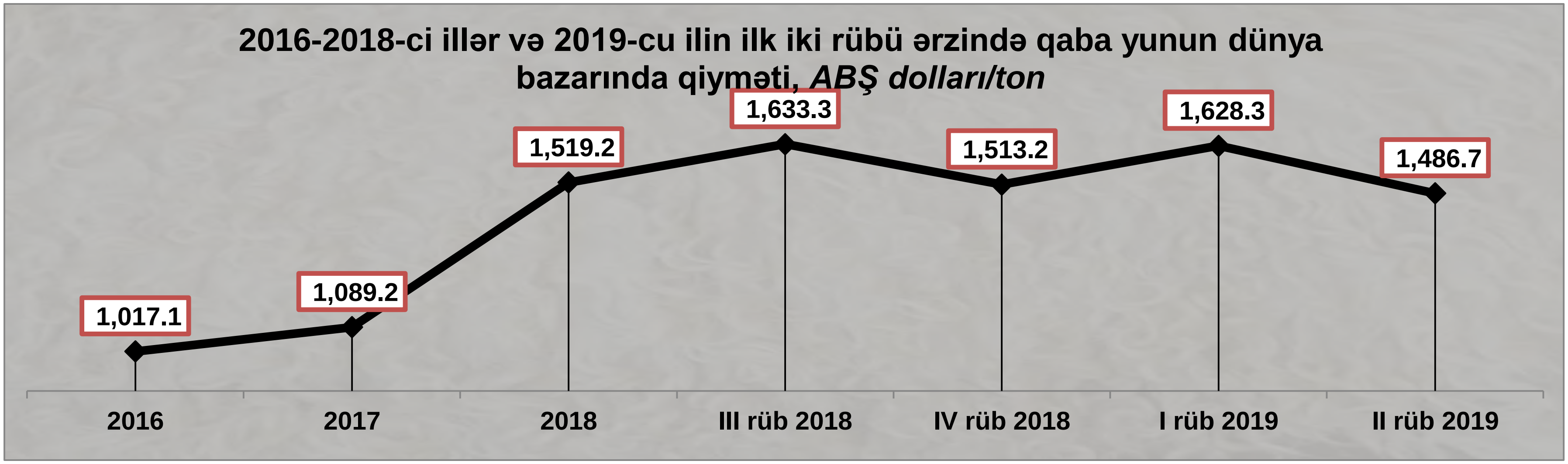

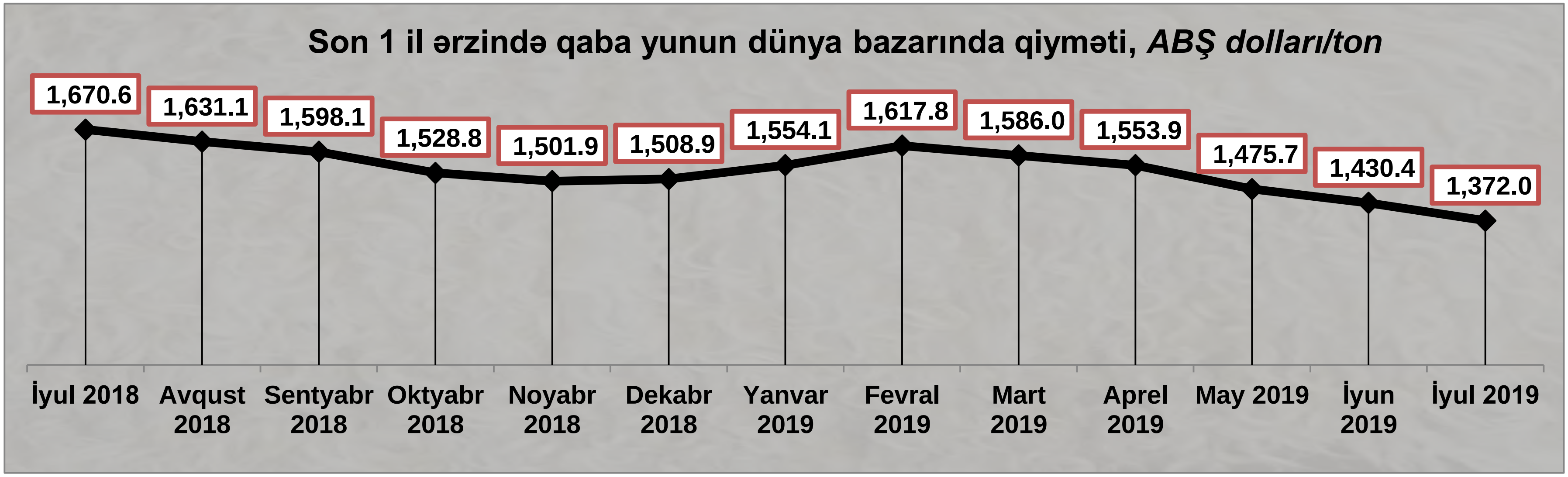

Mənbə: https://www.imf.org/en/Research/commodity-prices

Südün dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

➢ **2015 və 2016-cı illərdə ABŞ, Avropa İttifaqı və Yeni Zelandiyada süd xammalının bazar qiymətlərində 2014-cü ilə nəzərən kəskin azalma trendi müşahidə olunmuşdur. 2017-ci ildə süd xammalının qiymətində yenidən artım başlasa da, 2018 və 2019-cu illərdəki qiymət 2014-cü il ilə müqayisədə kəskin şəkildə aşağıdır. Aylıq trenddə isə 2019-cu ilin iyul ayında süd xammalının dünya bazarında sahədən satış qiymətində ABŞ-da, Avropa İttifaqında və Yeni Zelandiyada artım qeydə alınmışdır.**

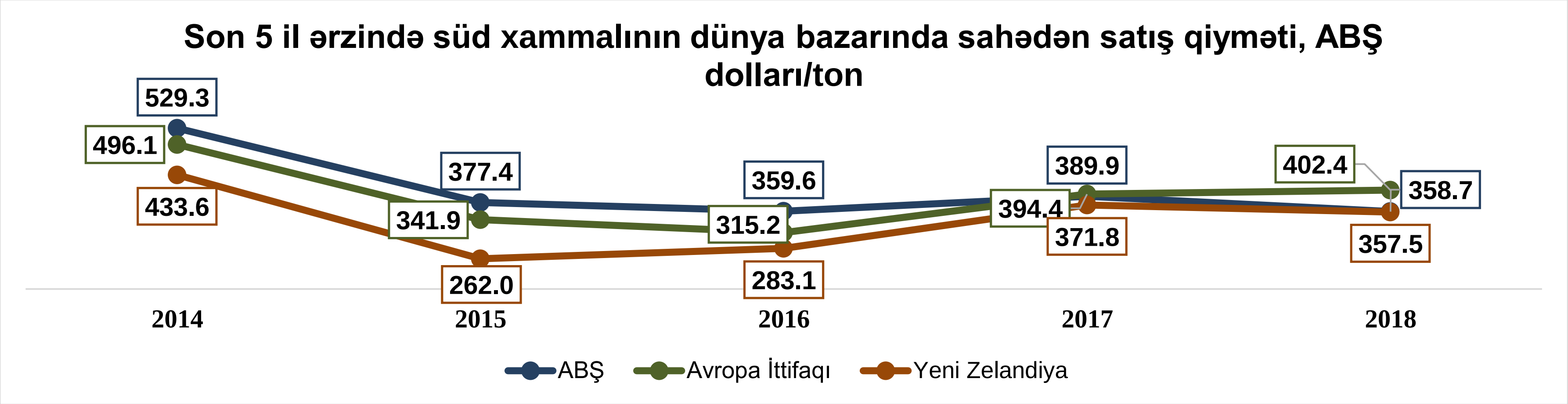

Mənbə:https://www.clal.it/en/index.php

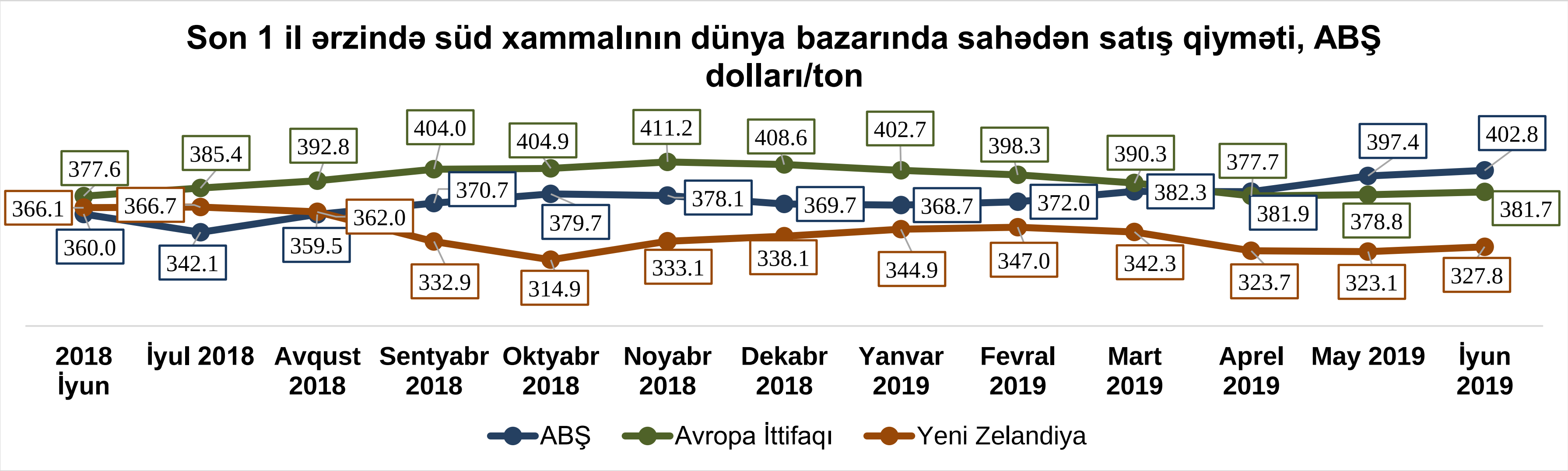

Mənbə: https://www.clal.it/en/index.php?section=latte_usa

- **Süd xammalının dünya bazarı qiymətindəki azalma trendi quru südün dünya bazarı qiymətində də özünü göstərmişdir. Belə ki, 2015 və 2016-cı illərdəki azalma trendi 2017-ci ildən etibarən artım ilə əvəz olunsa da, 2014-cü ildəki qiymət səviyyəsinə çatmamışdır. Aylıq trenddə isə ABŞ və Avropa İttifaqında quru südün 1 tonunun dünya bazarı qiyməti̇ndə 2019-cu ilin yanvar ayından başlayan artım 2019-cu ilin iyul ayında da davam etmişdir.**

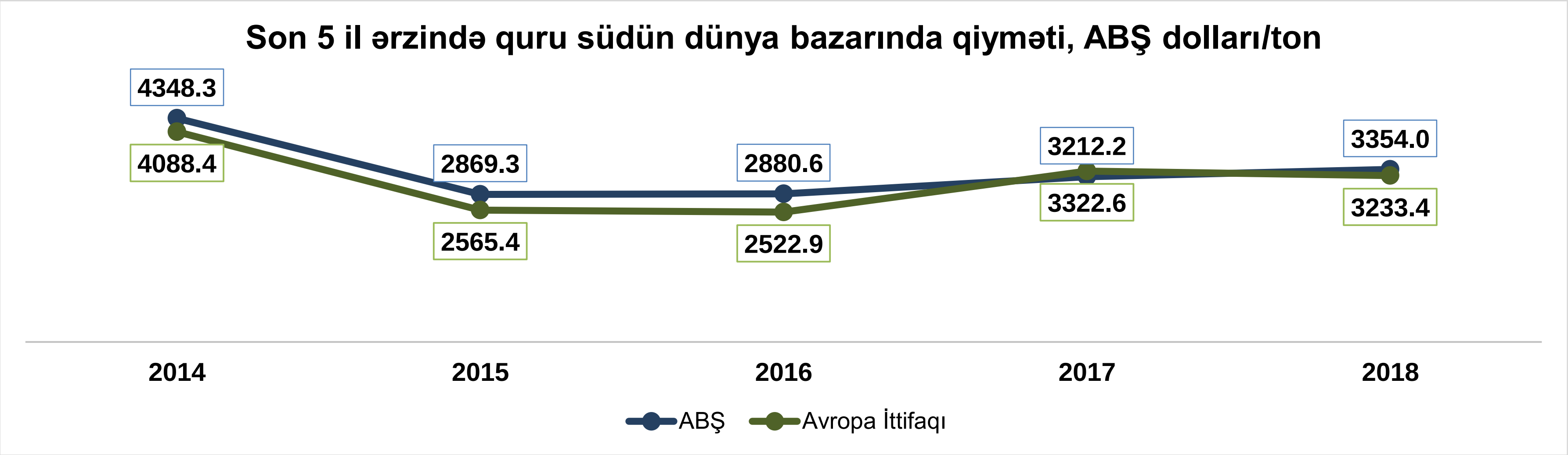

Mənbə: https://www.clal.it/en/index.php

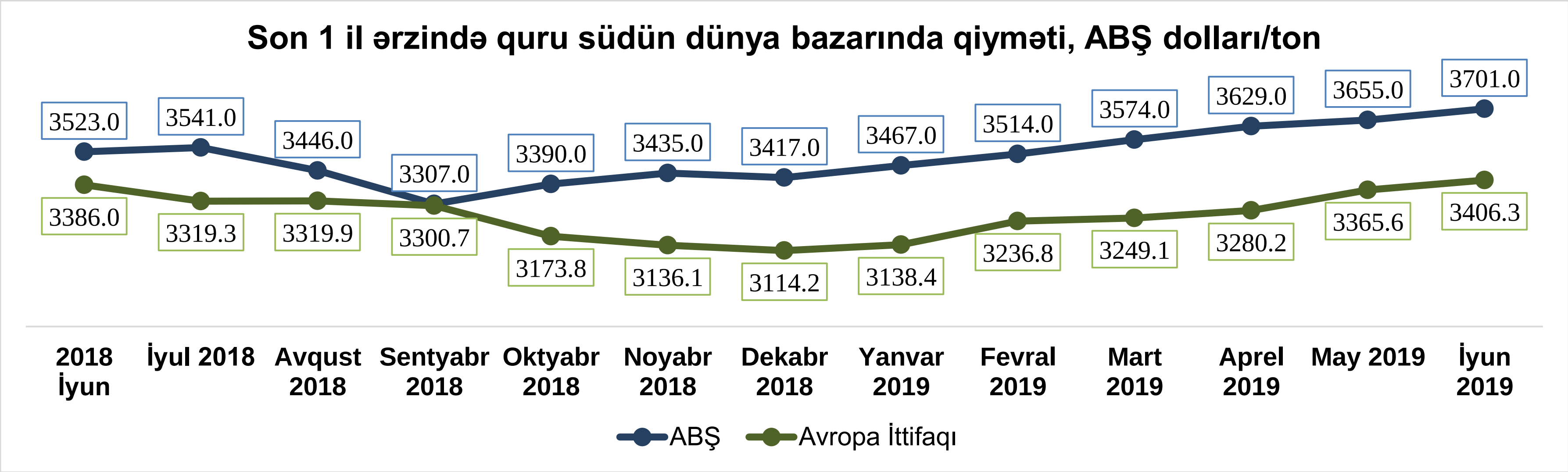

Mənbə: https://www.clal.it/en/index.php

Gübrənin dünya bazarı qiymətinə dair qısa icmal

- **2016-2018-ci illərdə dünya bazarında kalsium fosfatın və potassium xloridin qiymətində azalma trendi, diamonium fosfatın, üçqat super fosfat və karbamidin qiymətində isə əsasən artım trendi müşahidə olunmuşdur. 2019-cu ilin iyul ayında əvvəlki ay ilə müqayisədə diamonium fosfatın, kalsium fosfatın və üçqat super fosfatın qiymətində azalma, karbamidin qiymətində artım müşahidə olunmuşdur, potassium xloridin qiymətində isə stabillik müşahidə olunmuşdur.**

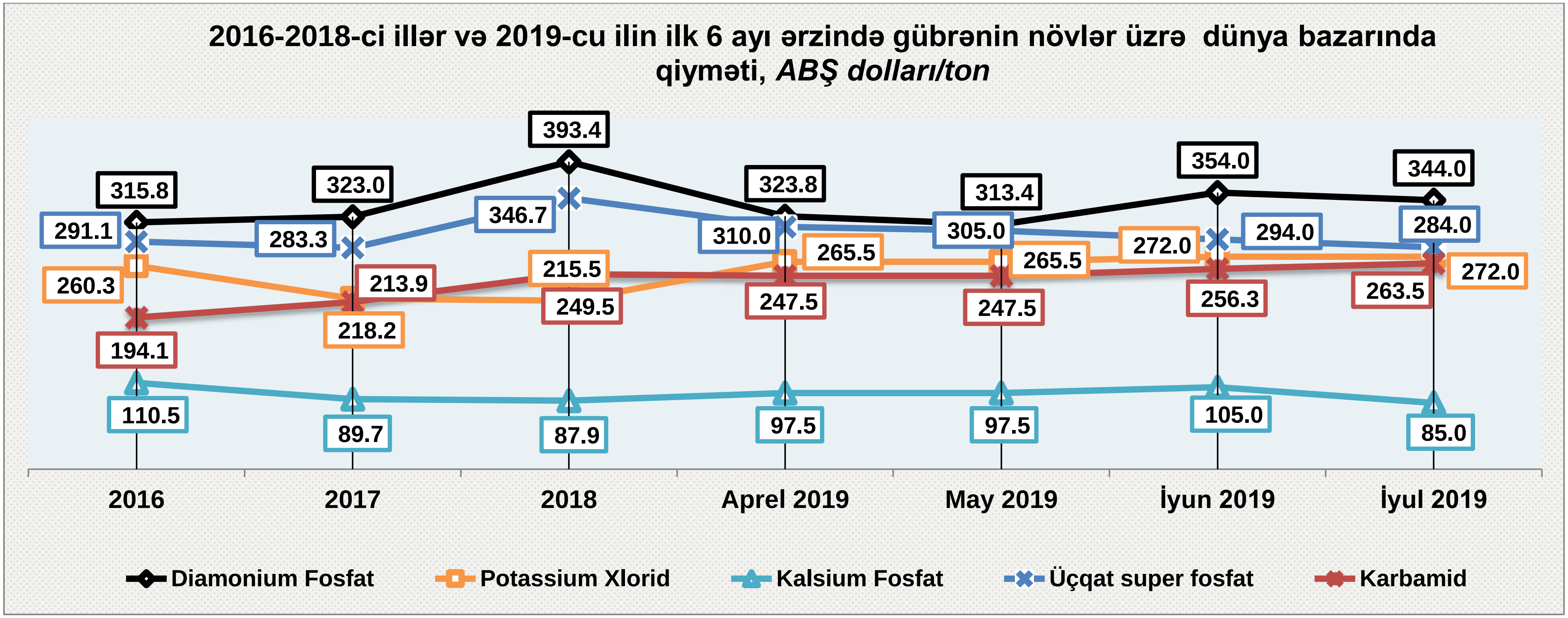

Mənbə: *http://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=potassium-chloride*
http://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=dap-fertilizer
http://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=rock-phosphate
http://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=triple-superphosphate
http://www.indexmundi.com/commodities/?commodity=urea